

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AYRILMA ANKSİYETESİNİN
SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE FARKLILIKLARININ VE
AKADEMİK BAŞARI DÜZEYİYLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

TEZİ YAZAN

Esengül ÇELİK

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Soner ÇAKMAK (Çukurova üniversitesi)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Mehmet Emin DEMİRKOL (Çukurova Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Mustafa KALE (Çağ Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / NİSAN, 2023

ONAY SAYFASI**T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE**

2020011031 numaralı öğrencimiz olan **Esengül ÇELİK** tarafından hazırlanan “**Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı düzeyiyle ilişkisinin incelenmesi**” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile **Psikoloji** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır.)

Üniv. Dışı asıl üye - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Doç. Dr. Soner ÇAKMAK
(Çukurova Üniversitesi)

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır.)

Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Doç. Dr. Mustafa KALE

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır.)

Üniv. Dışı - Jüri asıl Üyesi: Doç. Dr. Mehmet Emin DEMİRKOL
(Çukurova Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır.)

14 /04 / 2023

Prof. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Canım Aileme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

14/042023

Esengül ÇELİK

TEŞEKKÜR

Öncelikle tezimi hazırlarken yardımını ve desteğini esirgemeyen, çalışmamın her aşamasında sabırla sorularıma cevap veren tez danışman hocam Doç. Dr. Soner ÇAKMAK'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümünde yüksek lisans yapmam konusunda beni teşvik eden saygıdeğer Prof. Dr. Asım YAPICI hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yine üzerimde emekleri olan Prof. Dr. Şükrü UĞUZ, Prof. Dr. Binnaz KIRAN, Prof. Dr. Ayşe AVCI hocalarıma çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca takıldığım her yerde benden yardımlarını hiç esirgemeyen can arkadaşım Ruken GÜVEN AKGÜL'e ve derslerle ilgili sürekli bilgi alışverişinde bulunduğum değerli arkadaşlarım, Beyza SARIDOĞAN, İlker ORDU ve Mehmet Sıtkı TEMUR'a teşekkür ederim.

Tez ölçeklerini uygulamam aşamasında bana kolaylık sağlayan Adana ili Çukurova ilçesindeki okul müdürlerine ve öğretmenlerine yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Son olarak da hayatımın her alanında maddi ve manevi her türlü desteğini benden esirgemeyen, bütün kaprislerime sabreden, hakkını hiçbir şekilde ödeyemeyeceğim canım anneme teşekkürü bir borç biliyorum.

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AYRILMA ANKSİYETESİNİN SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE FARKLILIKLARININ VE AKADEMİK BAŞARI DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Esengül ÇELİK

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Soner ÇAKMAK

Nisan 2023, 89 Sayfa

Yapılan bu çalışmada ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişki tarama modelinden faydalanılmıştır. Araştırmaya ortaokullarda öğrenim gören 299 kız ve 293 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde “DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu” kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analiz aşamasında SPSS 22 programında Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin hem fen ve sosyal bilgiler not ortalamalarının hem de genel not ortalamalarının orta seviyede olduğu bulunmuştur. Öğrencilerde ayrılma anksiyetesi düzeyinin yaş grubu, cinsiyet ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna karşılık ayrılma anksiyetesinin anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne ve babanın birlikte yaşama durumu, anne ve babanın çalışma durumu, doğum sırası ve aile gelir düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$). Bunun yanında öğrencilerde ayrılma anksiyetesi ile not ortalamaları arasında anlamlı ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Sonuç olarak, ortaokulda bulunan öğrencilerde ayrılma anksiyetesi belirti düzeyi ile not ortalaması arasında anlamlı ilişkinin bulunmadığı, bunun yanında ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin bazı demografik değişkenlere göre farklılaştığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Ayrılma anksiyetesi, akademik başarı, not ortalaması, ortaokul öğrencileri

ABSTRACT**INVESTIGATION OF THE DIFFERENCES OF SEPARATION ANXIETY IN
SECONDARY SCHOOL STUDENTS ACCORDING TO
SOCIODEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS AND ITS RELATIONSHIP
WITH ACADEMIC SUCCESS LEVEL****Esengül ÇELİK****Master Thesis, Department of Psychology****Advisor: Doç. Dr. Soner ÇAKMAK****April 2023, 89 pages**

In this study, it was aimed to examine the differences of separation anxiety symptom level in secondary school students according to socio-demographic characteristics and its relationship with academic achievement. Relational screening model was utilised in the study. The participants were 299 female and 293 male students studying in secondary schools. ‘DSM-5 Separation Anxiety Disorder Severity Scale-Child Form’ was used in the data collection process of the study. Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H test and Spearman Correlation analysis were used in the analysis phase of the data obtained within the scope of the research in the SPSS 22.0 programme. At the end of the study, it was found that both the science and social studies grade point averages and the general grade point averages of the students were at the middle level. It was found that the level of separation anxiety in students showed a significant difference according to variables of age group, gender and grade level ($p < 0.05$). On the other hand, it was determined that separation anxiety did not differ according to variables of the mother’s education level, father’s education level, cohabitation status of mother and father, employment status of mother and father, birth order and family income level ($p > 0.05$). In addition, it was determined that there was no significant relationship between separation anxiety and grade point averages ($p > 0.05$). As a result, it can be said that there is no significant relationship between the level of separation anxiety symptom and grade point average in secondary school students, but the level of separation anxiety symptom differs according to some demographic variables.

Keywords: Separation anxiety, academic achievement, grade point average, secondary school students

ÖNSÖZ

İnsanlar doğası gereği biyolojik, psikolojik ve sosyolojik gelişim süreci içerisindedir. Bireyin yaşadığı her türlü olay yada içinde bulunduğu durum yaşamını olumlu-olumsuz etkiler. Dolayısıyla bu olaylar, şartlar, durumlar kişinin psikolojik sağlığı üzerinde de etkilidir. Özellikle bu etkilenme kişinin çocukluk ve yetişkinlik döneminde olduğu söylenebilir. Bu yüzden bu dönemlerde psikolojik sağlığı etkileyen nedenlerle ilgili birçok çalışmalar yapılmıştır. Bir çok çalışma çocukluk çağında yaşanan problemlerin ilerleyen yaşlarda yaşanan psikolojik sorunların temeli olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuğun anne babasının tutumundan, yetiştirme tarzından, ihtiyaçlarını karşılama şeklinden, anne babanın tutarsız davranışlarından ve daha bir çok nedenden kaygı düzeyi artmaktadır. Çocuklardaki ayrılma anksiyetesi bozukluğunun temelini de bu kaygı düzeyi oluşturmaktadır. Çocuklukta yaşanan bu kaygıdan ötürü destek alamayan çocukların ileri yaşlarda başka psikolojik sorunlar yaşamaları olası bir durumdur.

Yapılan bu araştırmada , çocuklarda ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin çeşitli değişkenlere göre farklılıklarına bakılmış olup, akademik başarısı ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın ayrılık anksiyetesi bozukluğu ve tedavisinin inceleneceği diğer araştırmalara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Esengül ÇELİK

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY SAYFASI.....	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR	xi
TABLOLAR LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
EKLER LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Arka Planı.....	1
1.2. Araştırmanın Problemi	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.4. Araştırmanın Önemi	2
1.5. Araştırmanın Hipotezleri	3
1.6. Varsayımlar	3
1.7. Sınırlılıklar.....	4
1.8. Tanımlar	4
2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Anksiyete Kavramı.....	5
2.1.1. Anksiyete Yaygınlığı.....	6
2.1.2. Anksiyetenin Nedenleri	7
2.1.3. Anksiyete Türleri	8
2.1.4. Anksiyetenin Belirtileri.....	14
2.1.5. Anksiyetenin Sonuçları.....	16
2.2. Ayrılma Anksiyetesi Kavramı.....	17
2.2.1. Ayrılma Anksiyetesinin Tanı Kriterleri.....	17

2.2.2. Ayrılma Anksiyetesinin Nedenleri	18
2.2.3. Ayrılma Anksiyetesinin Klinik Özellikleri.....	19
2.3. Akademik Başarı Kavramı	20
2.3.1. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler	21
2.3.1.1. Bireysel ve Demografik Faktörler.....	21
2.3.1.2. Okul İle İlişkili Faktörler.....	21
2.3.1.3. Aile İle İlişkili Faktörler.....	22
2.4. Ayrılma Anksiyetesi ve Akademik Başarı Üzerine Yapılan Araştırmalar.....	23
3. YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Amacı	27
3.2. Araştırma Modeli.....	27
3.3. Evren ve Örneklem.....	27
3.4. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)	28
3.5. Veri Toplama Araçları.....	29
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu.....	29
3.5.2. DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu.....	29
3.6. Verilerin Analizi.....	30
4. BULGULAR	32
4.1. Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları	32
4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ölçek Puanları ve Not Ortalamalarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	33
4.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular	34
4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Yaş ve Not Ortalamalarına Göre Korelasyon Analiz Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular	38
5. TARTIŞMA.....	40
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	46
6.1. Sonuçlar.....	46
6.2. Öneriler.....	46
KAYNAKÇA	49
EKLER	63

KISALTMALAR

- AAB** : Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu
akt. : Aktaran
APA : American Psychiatric Association
DSM : Diagnostic and Stastical Manual of Mental Disorders
TC : Türkiye Cumhuriyeti
Vb. : ve benzeri
vd. : ve diğerleri
YKB : Yaygın Kaygı Bozukluğu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Anksiyetenin Bilişsel, Bedensel ve Davranışsal Belirtileri	14
Tablo 2.	Ölçek Puanlarına İlişkin Güvenilirlik Analizi ve One Sample Kolmogorov-Smirnov Normallik Analizi.....	30
Tablo 3.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımlar	32
Tablo 4.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ölçek Puanları ve Not Ortalamalarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler.....	33
Tablo 5.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması	34
Tablo 6.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	34
Tablo 7.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 8.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 9.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması	35
Tablo 10.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Anne-Baba Birlikte Yaşama Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması	36
Tablo 11.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	36
Tablo 12.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması	36
Tablo 13.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması	37

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	37
Tablo 15. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	37
Tablo 16. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Not Ortalaması Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	38
Tablo 17. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyetesini Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanları ve Not Ortalamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 18. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları ve Not Ortalamaları İle Ayrılma Anksiyetesini Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları.....	39

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırmanın Modeli	27
---	----

EKLER LİSTESİ

EK 1. Etik Onay Formu	63
EK 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu	65
EK 3. Demografik Bilgi Formu	66
EK 4. Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu	67
EK 5. Veli Onam Formu	69
EK 6. SOBE Tez Etik İzin İstek Formu	70
EK 7. Çağ Üniversitesi Rektörlüğü Tez Etik İzin İstek Formu	71
EK 8. MEB Tez Anket İzin İstek Formu	72
EK 9. Sobe Tez Anket İzin Formu	74

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın arka planı, amacı, problemi, önemi, hipotezleri, kapsam ve sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Arka Planı

Son yıllarda anksiyete duygusu hemen hemen her birey tarafından farklı düzeylerde tecrübe edilmiş bir duygu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmalarda anksiyete yaygınlığının yüksek olduğu göz önünde bulundurulduğu zaman (Lepine, 2002: 4; Baxter vd, 2012: 1; Fawcett vd, 2019: 1; Fernandes vd, 2018: 2213; Pavlova vd, 2015: 710; Iverach vd, 2009: 928), her bireyin belirli düzeyde anksiyete yaşamasının muhtemel bir sonuç olduğu söylenebilir. Anksiyete temel olarak belirsiz endişe hissi ve hoşnutsuzluk duyguları ile karakterize bir problem olarak değerlendirilmektedir. Anksiyetenin genellikle kendisini otonomin semptomlar aracılığıyla belli ettiği görülmektedir. Söz konusu semptomlar temel olarak terleme, baş ağrısı, göğüste sıkışma, çarpıntı hissi ve hafif mide rahatsızlığı şeklinde kendini göstermektedir. Bunun yanında anksiyeteli bir kişide en yaygın görülen davranış biçimi huzursuzluk olarak karşımıza çıkmaktadır (Özakkaş, 2014:9).

Farklı türlere sahip olan anksiyetenin yaygın görülen türlerinin başında ayrılık anksiyetesi gelmektedir. Bir kişinin anne veya duygusal olarak yakınlık duyduğu bağlanma figüründen ayrılmaktan ya da ayrılma beklentisinden endişe duyması haline ayrılma anksiyetesi denilmektedir. Son dönemlerde ayrılma anksiyetesinin, yetişkinlikte de yaşanabilen, yetişkinlik dönemine de uzayabilen bir durum olduğu görülmektedir (Diriöz, 2010: 6). Ayrılık anksiyetesi özellikle çocukluk yıllarında psikolojik yapıyı olumsuz yönde etkilemektedir (Dallaire ve Weinraub, 2005: 393). Bu durum son yıllarda çocukluk çağında ayrılma anksiyetesinin olumsuz etkileri üzerine yapılan çalışmaların artmasına zemin hazırlamıştır. Buna karşılık yapılan literatür taraması sonunda hem Türkiye’de hem de yurtdışında ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaların çok fazla olmadığı görülmüştür. Bu nedenle bu araştırma da ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin bazı demografik özellikler ve akademik başarı ile ilişkisi incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Problemi

Yapılan bu araştırmanın problem cümlesi “Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın alt problem soruları ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

1. Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba birlikte yaşama durumu, anne-baba çalışma durumu, kardeş sayısı ve kaçınıcı çocuk olduğu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi genel akademik başarı düzeyi ile fen bilimlerinde akademik başarı düzeyi ve sosyal bilimlerinde akademik başarı düzeyi ile ilişkili midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmada ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi, bunun yanında ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemi içerisinde öğrencilerin akademik başarı düzeyleri üzerinde önemle durulan konular arasında yer almaktadır. Günümüzde akademik başarı düzeyine sadece öğrenciler değil, aynı zamanda öğretmenler ve ebeveynler de önem vermektedir. Bu durum son yıllarda öğrencilerin akademik başarı düzeylerini etkileyen unsurların ele alındığı çalışmaların artmasına zemin hazırlamıştır. Akademik başarı kavramı üzerine yapılan çalışmalarda genellikle okul iklimi ve akademik başarı ilişkisi (Bahçetepe ve Giorgetti, 2015: 83), zaman yönetimi ve akademik başarı ilişkisi (Demirtaş ve Özer, 2007: 34), kişilik özelliklerinin akademik başarı üzerindeki etkileri (Sığrı ve Gürbüz, 2011: 30), algılanan sosyal destek ve akademik başarı ilişkisi (Kağıkırın ve Özgüngör, 2009: 21), zekâ özellikleri ile akademik başarı ilişkisi (Mammadov ve Keser, 2016: 85), öğrenme stilleri ve akademik başarı ilişkisi (Arslan ve Babadoğan, 2005: 35) ve sosyo-ekonomik özelliklerin akademik başarı üzerindeki etkisi (Erdil, 2010: 72; Suna ve Özer, 2021: 54) gibi konuların ele alındığı görülmektedir.

Psikolojik yapıyı olumsuz yönde etkileyen yaşam deneyimleri öğrencilerin akademik başarı düzeyleri üzerinde de önemli belirleyicidir. Nitekim bu konuda yapılan birçok çalışmada psikolojik yapıyı olumsuz yönde etkileyen unsurların akademik başarıyı azalttığına vurgu yapılmaktadır (Bulut-Serin ve Aysan, 2021: 285; Karaman,

2020: 1; Anlayışlı ve Bulut-Serin, 2019: 753). Bu noktada öğrencilerin psikolojik yapılarını olumsuz yönde etkileyen ayrılma anksiyetesinin de akademik başarı düzeyini olumsuz yönde etkilemesi beklenmektedir. Ancak yapılan literatür taraması sonunda ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı ilişkisinin incelendiği çalışmaların yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda yürütülecek olan bu araştırmanın literatüre katkısının olacağı düşünülmüştür.

Çalışmamızın asıl önemi sürekli bu durumlarla karşı karşıya kalan bir öğretmen olarak “kendi öğrencilerimize bu konuda ne gibi katkılar sunabiliriz?”, öncelikle kendimizin bu konuda bilinçlenmesinin yanı sıra “diğer meslektaşlarımıza bu konuda yol gösterici olabilir miyiz? ” gibi sorular bizim bu çalışmamızı neden yaptığımızı ve dolayısıyla da önemini ortaya yeterince ortaya koyacaktır.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂: Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₃:Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄:Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi anne-babanın birlikte yaşama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅: Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi anne-baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₆: Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi ile genel akademik başarı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₇:Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi ile sosyal bilimlerinde akademik başarı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₈:Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi ile fen bilimlerinde akademik başarı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.6.Varsayımlar

Yapılan çalışmanın temel varsayımları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

1. Yapılan çalışmaya katılan öğrencilerin kendilerine yöneltilen ölçekteki sorulara doğru ve samimi yanıtlar verecekleri varsayılmaktadır.

2. Yapılan araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının araştırmanın amacına uygun bir ölçüm aracı olduğu varsayılmaktadır.

3.Öğrencilerin bir önceki yılsonu not ortalaması, o öğrencinin akademik başarısı olarak varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Yapılan araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Adana ili Çukurova ilçesindeki ortaokullarda bulunan toplam 592 ortaokul öğrencisi ile sınırlıdır.

2. Yapılan araştırma Kişisel Bilgi Formu ve DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu ölçme araçlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

1. Ayrılma Anksiyetesi: Kişinin bağlanma figüründen (anne, baba veya yakın hissettiği aile üyesi gibi) ayrılamaması, ayrılma düşüncesinde kendini kötü hissetmesi ve gelişim sürecine uygun olmayacak biçimde korku ve endişe hissetmesine halidir (Kaya, 2021 :1).

2. Akademik Başarı: Kişinin bilişsel becerisini ve yeterlilik düzeyini ölçmek için derslerde gösterilen performansın yapılan testlerle doğru cevap yüzdesi şeklinde betimlenmesi (Kurtuluş, 2012: 23).

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Anksiyete Kavramı

Kavramsal olarak anksiyete “reel sorunlara yine reel olmayacak derecede aşırı ve abartı endişe durumu olarak tanımlanır. Yani anksiyete gerçek sorunlar karşısında gerçek bir temeli olmayan ve abartı endişe durumuyla karakterize bir sağlık sorunu şeklinde ifade edilmiştir. Genel olarak anksiyete hastalarının kendilerini gergin ve sinirli hissettiklerini belirttikleri görülmektedir (Ersoy vd, 2003: 326). Başka bir tanımda anksiyete, “kişiyi tehdit eden herhangi bir durum karşısında hissedilen endişe ve huzursuzluk hali olarak tanımlanmaktadır (Karaman, 2009: 1). Kaya ve Varol’a (2004: 32) göre genel olarak anksiyete; kişinin yapısında mevcut olan psikolojik ve çevresel olaylara yönelik olarak ortaya çıkan tepkiler olduğu, dar anlamda ise kaynağı ve başlangıcı istem dışı olmasına karşın bilinçli olarak hissedilen ve terleme, sararma gibi fizyolojik değişimleri de beraberinde getiren yaşam tarzı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca anksiyetenin kişinin geleceğine yönelik endişe ve gerginlik duyması durumu olduğu da bilinmektedir.

Spielberger vd (1985) anksiyeteyi, zaman ve kişilik özelliklerine göre ikiye ayırarak tanımlayıp incelemektedir. Durumluluk ve sürekli kaygı olarak anksiyeteyi iki boyutta incelemektedir. Buna göre durumluluk anksiyete “endişe hissinin otomatik şekilde hissedilmesi, otonom sinir sistemini harekete geçirmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Sürekli anksiyetenin ise “bireyin tehlike uyandırmayan durumlarda dahil olmak üzere tehlike algılaması ve tepkilerinin orantısız olması” şeklinde ifade edilmektedir (Cesur, 2017: 5).

Anksiyetede devreye giren korku bezlerinin hastaların iç sıkıntısını arttırdığı, devamlı kötü bir şeyin olacaktı gibi hissini veren bir özelliğin sergilendiği görülmektedir. Korkunun benzer bir uyarıcı sinyali şeklinde değerlendirildiği, anksiyete halinde kişinin tehditle başa çıkmasına ilişkin önlemler aldıkları belirtilmektedir. Korku ve anksiyete hissinin birbiri ile karıştırılmasının yanında korkunun temelinde belirli bir dış tehdidine yönelik yanıtın olduğu görülmektedir. Anksiyetenin ise iç odaklı ve kaynağının bilinmediği bir sinyale yönelik tepki olduğu belirtilmektedir. İnsanların dış dünyadan gelen tehlikeler karşısında insanların korku hissine kapılmasına karşın içten gelen tehlike ve çatışmaların bunaltı oluşturduğu görülmektedir (Tamam ve Demirkol, 2019: 1641).

Anksiyete sıklıkla depresyon ile karıştırılan bir psikiyatrik sorun olarak değerlendirilmektedir. Anksiyete bozuklukları ile depresyon belirtileri arasında bazı benzerlikler bulunduğu görüşü tartışmalı konular arasında yer almaktadır. Hem anksiyete hem de depresyonda belli başlı semptomların benzerlik gösterdiği görülmekte olup, bu durum hastalıkları tanısında kesin karara varmayı zorlaştırmaktadır. Söz konusu problemi gören araştırmacılar iki bozukluğun ortak noktasında negatif duygudurumun olduğu görüşünde birleşmişlerdir. Anksiyeteden farklı olarak depresyonda ayırt edici olan kriter pozitif duygudurum yetersizliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Şirvanlı-Özen ve Temizsu, 2010: 1). Bunun yanında anksiyete ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta olup, sürekli anksiyetenin depresyona zemin hazırladığı bilinmektedir (Karadağ ve Solpuk, 2018: 1; Gungormus ve Erciyas, 2009: 547; Perry vd, 2006: 463). Bu kapsamda anksiyeteye depresyonun eşlik etmesi oldukça yaygın görülen bir durum olarak değerlendirilmektedir (Karamustafaoğlu ve Yumrukçal, 2011: 65).

2.1.1. Anksiyete Yaygınlığı

Ortaya çıkış nedenleri ve sonuçları birbirinden farklı olmakla beraber her bireyin hayatının belirli dönemlerinde anksiyete yaşadığı bilinmektedir. Yurt içinde yapılan araştırmalar ile yurt dışında yapılan araştırma bulguları da anksiyetenin yaygın karşılaşılan halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir (İbrahim vd, 2013: 726; Das-Munshi vd, 2008: 171; Bryne vd, 2017: 1; Twenge ve Joiner, 2020: 954; Santabarbara vd, 2021: 1; Faisal-Cury ve Menezes, 2007: 25). Ahmetoğlu ve diğerleri (2017: 96) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada toplumda yaygın olarak karşılaşılan anksiyete türleri arasında yer alan sosyal kaygı bozukluğu ile ilişkili faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu araştırmaya 21-24 yaş aralığında olan ve farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencileri katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin %4,45'inde sosyal kaygı bozukluğu belirtilerine rastlandığı tespit edilmiştir. Kırmızıoğlu ve diğerleri (2009: 1) tarafından yetişkin bireylerle bu konuda yapılan başka bir çalışmada genel anksiyete bozukluğu yaygınlık oranının %6,9 olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada panik bozukluğunun %0,4, sosyal anksiyetenin %2,8 ve özgül fobinin %11,5 yaygınlık oranına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Gökçe ve Dündar (2008: 25) tarafından yapılan çalışmada sıklıkla şiddete ve stresli yaşam olaylarına maruz kalan hekim ve hemşirelerde anksiyete düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu araştırmaya devlet hastanesinde çalışan, hekim ve

hemşirelerden oluşan 64 sağlık personeli katılmıştır. Araştırmanın sonunda sağlık çalışanlarının büyük bir bölümünde anksiyete belirtilerinin gözlemlendiği bulunmuş, özellikle fiziksel ya da sözel şiddete maruz kalan sağlık çalışanlarında anksiyete düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yetişkinlerde olduğu gibi gençlerde de anksiyetenin yaygın olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinde anksiyete düzeyi ile ilişkili unsurların belirlenmesi ve anksiyete yaygınlığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya sağlık alanında öğrenim gören 189 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin %60 gibi önemli bir bölümünde anksiyete belirtisinin görüldüğü tespit edilmiştir (Inam vd, 2003: 1). Yetişkinler ile kıyaslandığı zaman çocuklarda anksiyete yaygınlığının nispeten daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Tosun ve Zorlu (2019: 768) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada ilkökul öğrencilerinde kaygı düzeyi ile ilişkili faktörlerin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmaya üçüncü sınıflarda öğrenim gören 207 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonunda kadın öğrencilerde anksiyete yaygınlığının %3,4 ile %10,1 arasında değiştiği, erkek öğrencilerde ise anksiyete yaygınlığının %1,1 ile %10,9 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

2.1.2. Anksiyetenin Nedenleri

Bu kapsamda olumsuz bir durum olarak algılanan anksiyetenin aynı zamanda, strese karşı cevapların olumlu bir parçası olduğu belirtilmektedir. Herhangi bir tehlike durumunda bireyi harekete geçirdiği belirtilmektedir. Yakın zamanda söz konusu risklerin hayata geçmesi ve bireyin yaşamını tehdit eden boyutta olmasının da zorunlu olmadığı görülmektedir. Bu sebeple normal anksiyetenin koruyucu, rasyonel, gerekli bazen de yaşamsal olduğu belirtilmektedir. Günlük yaşamda karşı karşıya kalınan pek çok durumda (yeni bir ortama girme, mülakat, sunum yapma, sınava girme vb.) anksiyetenin olağan ve anlaşılır bir his olduğu ifade edilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 1).

Anksiyetenin sebeplerine yönelik olarak yapılan kuramsal çalışmalar incelendiğinde, varoluşçu kurama göre, kişinin var olma sorumluluğunun bilincinde olması noktasında oluşan problemlere anksiyete denilmektedir. Bahsi geçen kuramın savunucuları anksiyeteyi birey olmanın temel yapı taşı şeklinde değerlendirmektedir. Ayrıca var olma korkusunun da dikkat çekici olduğu belirtilmektedir. Davranışçı kuramda, anksiyetenin bireyin öğrenilmiş durumuna göre tanımlandığı, korkunun, riskli ve acı

verici bir uyarıcı esnasında sergilenen biyolojik temelli tepki olduğundan söz edilmektedir. Bununla birlikte insanların sıradan korkularında bile karmaşık bir şekilde şartlanıp kaçmayı tercih ettikleri belirtilmektedir (Parlak, 2020: 31). Freud'un psikoanalitik kuramında ise kaygı normal veya patolojik kaygı olarak iki grupta incelenmektedir. Her iki kaygı türünün de farklı nedenlere bağlı olduğu savunulan bu kuramda normal anksiyete, dış uyaranlardan ve objektif tehlikelerden kaynaklanan, nesnel ve gerçekçi kabul edilmiş kaygı olduğu belirtilmektedir. Anksiyetenin şiddeti, tehlikenin önemi veya büyüklüğü ile orantılı olduğu, ortam şartlarına bağlı olarak gerçekleşmesi sebebiyle her kişinin yaşamı süresince zaman zaman görülebilecek bir duygu olduğu düşünülmektedir. Başka bir yönünden incelendiğinde, bu teori kişinin bastırıldığı saldırganlık ve cinsellik dürtülerinin meydana getirdiği iç tehlikeler sebebiyle ortaya çıkan kaygı, nevrotik anksiyete olarak tanımlanmaktadır. Aynı kuram kapsamındaki törel anksiyete ise utanma, vicdan azabı ve suçluluk gibi durumlarda kişinin içinde yer aldığı toplumsal kurallar, gelenek ve göreneklere uymayan davranışların meydana gelmesinde veya kendi zihninde oluşturduğu anksiyete olarak ifade edilmektedir.

Psikanalitik kurama göre, egonun temel fonksiyonu insanların iç ve dış dünyaları arasındaki dengeyi sağlamaktır. İnsanların içten gelen uyaranlar ile dış dünya arasında denge kurması durumunda egonun görevini başarıyla yerine getirdiği görülmektedir. Ancak insanların iç ve dış dünyaları arasında bağlantı kuramamaları durumunda birtakım karışıklıklar ortaya çıkmaktadır. Birey zaman içerisinde dünyanın gerçekleri ile çatışır hale gelmekte ve kararsızlık ortaya çıkmaktadır. Söz konusu durumun devam etmesi bireyde kronik anksiyeteye neden olmaktadır (Özakkaş, 2014: 13).

2.1.3. Anksiyete Türleri

Anksiyete birden fazla alt türe ayrılmakta olup, bazı insanlarda anksiyetenin farklı türleri görülmektedir. Bunun yanında bazı hastalarda anksiyeteye farklı psikolojik sağlık sorunları da eşlik edebilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 4). Toplumda yaygın şekilde görülen anksiyete türlerinin başında panik bozukluk, özgül fobi, agorafobi, sosyal kaygı bozukluğu, yaygın kaygı bozukluğu, seçici konuşmazlık ve ayrılma kaygısının yer aldığı görülmektedir. Bu anksiyete türleri aşağıda açıklanmaktadır.

Panik Bozukluk: Toplumda yaygın olarak görülen ve önlenebilen bir psikolojik sağlık sorunu olmakla beraber (Gardenswartz ve Craske, 2001: 725; Ham vd, 2005: 733), panik bozukluğu olan kişilerin tekrarlayan panik ataklar yaşadığı bilinmektedir. Söz konusu ataklar genellikle yineleyici ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ataklar bireyde korku ve yoğun huzursuzluk yaratmakta olup, atakların ortalama 10-45 dakika sürdüğü belirtilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 5). Panik bozukluğu olan kişilerin bir ay ya da daha uzun süre boyunca huzursuzluk ve tedirginlik halini yaşamalarının söz konusu olduğu, bu durumun da hastaların hem mesleki hem de toplumsal işlevselliklerinde aksaklıklar oluşturabildiği görülmektedir. Fiziksel semptomlar ile birlikte farklı semptomların da eşlik edebildiği bilinen atakların farklı psikolojik problemleri beraberinde getirebildiği belirtilmektedir (Taylor, 2006: 951; Şahin, 2019: 128). Panik bozukluğun temel belirtileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Çarpıntı, nabız artışı ya da kalp atımlarını duyumsama
- Sık sık terleme
- Sarsılma ya da titreme
- Nefes darlığı çekme ya da kendisini boğuluyor gibi hissetme
- Solukta kesilme
- Göğüste daralma hissi ya da göğüs ağrısı
- Karın ağrısı ve bulantı hissi
- Sersemlik hissi, baş dönmesi, bayılacak ya da düşecekmiş gibi hissetme
- Benliğinden ayrılma hissi ve gerçek dışı duygulara kapılma
- Çıldıracağını ya da kontrolünü yitireceği hissine kapılma
- Ölüm korkusu yaşama
- Karıncalanma ya da uyuşma duyuları
- Üşüme, ateş basmaları ya da ürperme (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 17; Blechert vd, 2007: 935; Hoehn-Saric vd, 2004: 913).

Toplumda yaygın olarak karşılaşılan, fiziksel, metabolik ve psikolojik açıdan birçok belirtisi olan panik bozukluğun temelinde birçok neden yattığı görülmektedir. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle olumsuz yaşam deneyimlerinin ve küçük yaşlarda yaşanan travmatik olayların panik bozukluğa neden olduğu belirtilmektedir (Marshall vd, 2000: 451; Bingöl vd, 2021: 114; Venter vd, 2017: 554).

Özgül Fobi: Özgül fobi, belirli bir duruma veya nesneye karşı ilgili mantıklı olmayan korku veya bu korkuyu temsil eden bir anksiyete bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (LeBeau vd, 2010: 148). Bir duruma veya bir nesneye yönelik yüksek düzeyde korku olarak açıklanan özgül fobide, kişi genelde bir nesne veya duruma yönelik sebepsiz korku hissi yaşamaktadır. Söz konusu özgül fobilerin içinde en yaygın görülenlerinin ise seyahat etme, uçağa binme, gök gürültüsü, yükseklik, hayvanların bazıları ve kan görmekten korkma olduğu belirtilmektedir (Şahin, 2019: 128). Bu kapsamda özgül fobi; belirli nesne, kişi, hayvan ya da durumlardan (kan görme, yaralanma, asansörden korkma, diş hekimi vb.) kaçınma ya da aşırı korkma şeklinde kendini göstermektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 5). Özgül fobi yaşayan kişinin panik atak geçirdiği ve hatta biraz daha ilerleterek kaygı hissettiği görülmektedir. Ayrıca özgül fobisi olan kişilerin korkuya sebep olan durumlar ile karşılaşmaması için özen gösterdiği ve kaygı oluşturan faktöre yaklaştıklarında sıkıntı ve gerginlik yaşadıkları belirtilmektedir. Bahsi geçen bu durumun kişinin yaşam kalitesini düşürmesinin yanında bazen depresif semptomların da eşlik ettiği görülebilmektedir (Şahin, 2019: 128; Tözün ve Babaoğlu, 2016: 24).

Bireyin özgül fobi yaşamasının birçok nedenleri bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda özgül fobiye neden olan unsurlar içerisinde travmatik olaylara maruz kalmanın önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Merckelbach vd, 1996: 557). Özgül fobinin yaygınlığı üzerine yapılan çalışmalar incelendiği zaman, rahatsızlığın her toplumda farklı yaygınlığa sahip olduğu görülmekle beraber (Sancassiani vd, 2019: 30; Kim vd, 2010: 629), özgül fobinin özellikle genç yaşlarda bulunan kadınlarda diğer bireylere kıyasla daha yaygın olduğu belirtilmektedir (Becker vd, 2007: 69). Birçok mental sağlık sorununda olduğu gibi özgül fobinin tedavisinde özellikle bilişsel davranışçı terapinin etkili sonuçlar ortaya koyduğu ifade edilmektedir (Strauble vd, 2006: 125; Wright vd, 2022: 1; Alvarez-Perez vd, 2021: 1).

Nevrotik Anksiyete: Psikoanalitik kuramın kurucusu olan Freud'un ilk olarak ele aldığı kaygı kavramının nevroitik bir durum olarak tanımlandığı, temelinde de id'in iç tepkilerini bastırmasının bulunduğu belirtilmektedir. Normal kişilerin yaşadığı kaygı ile nevroitik kaygının farklı olduğu bilinmektedir. Normal kişilerin yaşadığı kaygının "gerçekçi" olduğu ve yaşanan kaygının anlaşılır ve mantıklı olarak kabullenildiği görülmektedir. Söz konusu bu kaygının yaşamın devam ettirilmesinde korunma içgüdüsünün belirtisi olduğu kabul edilmektedir. Nevrotik kaygının ise nedensiz, mantık dışı ve hiçbir kaynağının olmadığı görülmektedir. Psikoanalitik kuramın

savunucularından olan OttoRank, ilk kaygının kişinin doğumuyla başladığını vurgulamaktadır. Bahsedilen bu ilk kaygının kişinin rahat koşullardan çaba sarf etmesi gerekecek bir ortama geçmesini ifade ettiğini belirtmektedir. Bastırmaya çalışılan bu kaygı, kişinin hayatındaki etkisini farklı olaylara yansımaya, davranışlarını etkilemesine ve kişide varlığını sürdürmesine neden olmaktadır. Yani kişinin yaşamı boyunca hissedeceği tüm kaygıların ilk kaygının yansması olduğu düşünülmektedir (Tokgöz, 2017: 8).

Agorafobi: Anksiyete ya da anksiyete ile ilişkili belirtiler ortaya çıktığı zaman yardım almanın, kaçıp kurtulmanın zor olduğu birçok durumdan kaçınma hali “agorafobi” olarak tanımlanmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 5). Agorafobisi olan kişilerin kaygı hissetmeleri durumunda yardım bulmakta zorlandıkları, en az iki farklı durumda yoğun kaygı ve korku yaşayan kişiler olduğu belirtilmektedir. Örnek olarak, kapalı alanda bulunmaktan, markete gitmekten, toplu taşıma araçlarında ve açık alanlarda bulunmaktan korku duyulmaktadır. Bu sebeple agorafobik kişilerin bahsedilen eylemleri gerçekleştirmekten kaçındıkları, bununla birlikte stres duyarlılığı ve ayrılma duyarlılığının da yüksek düzeyde olduğu belirtilmektedir. Agorafobik kişilerin korktukları eylemleri yapacakları zaman başka kişiler ile birlikte yapmayı istedikleri görülmektedir. Korktukları bir durumun olmasında veya korktukları eylemi gerçekleştirdiklerinde yoğun tedirginlik ve sıkıntı hissettikleri belirtilmektedir (Şahin, 2019: 128; Onur vd, 2004: 215).

Agorafobiye neden olan durum genellikle ısrarlı bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada birey şiddetli korku ve kaygı yaşamaktadır. Birey, kaygı ya da korku yaşamamak amacıyla mevcut ortamdan uzaklaşmakta, sorunlarının güvendiği bir eş ya da dostunun yanında yaşamaktadır. Ancak yanında refakatçi olmasına rağmen bireyin korku ve kaygısı sürekli artmaktadır. Kişinin bu şekilde davranışları alt ay boyunca sergilemesi ve en az iki farklı fobiye sahip olması durumunda agorafobi tanısı konulabilmektedir. Bunun yanında agorafobide yaşanan kaygı, korku veya kaçınma kişinin ailesel, sosyal ve mesleki olağan işlevlerinde belirgin bir bozulmalara neden olmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 28).

Sosyal Kaygı Bozukluğu: Sosyal kaygı bozukluğu genellikle toplum önünde konuşma yapma ya da herhangi bir performans sergileme sürecinde yaşanan, başkaları tarafından olumsuz değerlendirileceğini düşünme ile karakterize bir anksiyete türüdür (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 5). Bu kişilerin sosyal bir değerlendirmeye maruz kalmaları durumunda sürekli, belirgin ve orantısız korku yaşadıkları belirtilmektedir.

Sosyal kaygı bozukluğu olan kişilerde aptal, utanç görüldüğüne dair hisler ve sakarlığın oldukça yaygın görüldüğü, ayrıca konuşurken veya yazı yazarken titreme, toplum önünde konuşmaktan korkma ve yemek yerken tıkanma gibi durumlara da sık sık maruz kaldıkları görülmektedir. Bununla birlikte genel tuvaletleri kullanmanın da bu kişilerde yüksek düzeyde korkuya sebep olduğu belirtilmektedir (Şahin, 2019: 128).

Görüldüğü gibi sosyal kaygı bozukluğu olan bireyler genellikle olumsuz değerlendirilme korkusuna sahiptirler ve kaygı duydukları zaman ortaya çıkacak belirti ve davranışlardan korkmaktadırlar. Bu kişilerin toplum önünde küçük düşeceği, aşağılanacağı, kırılacağı ya da utanç duyacağına ilişkin korkuları bulunmaktadır. Bu nedenle sosyal kaygı düzeyi yüksek olan bireylerde toplumsal durumlar neredeyse her zaman ciddi bir korku ve endişe kaynağıdır. Sosyal kaygı bozukluğu tanısı konulabilmesi için bireyin yaşadığı korku, anksiyete ya da kaçınmanın en az altı aydır varlığını devam ettirmesi gerekmektedir. Süresi ne kadar olursa olsun sosyal kaygı bozukluğu bireyin günlük hayatını, günlük aktivitelerini olumsuz yönde etkilemektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 23). Bu noktada özellikle bilişsel davranışçı terapi ya da grup halinde uygulanan sanat terapisi gibi programlar sosyal kaygı bozukluğunun azalmasına katkı sağlamaktadır (Sertelin-Mercan ve Yavuzer, 2017: 1187; Hedman vd, 2013: 1; Price ve Anderson, 2011: 132; Goldin vd, 2014: 97; Özer ve Yalçın, 2020: 161; Çakır, 2010: 1).

Sosyal Görünüş Anksiyetesi: Kişinin fiziksel görünümünün zayıf, fiziksel olarak fit, yani vücut hatlarının sağlıklı olması ve orantılı gözükmesi gerekmektedir (Çepikkurt ve Coşkun, 2010: 18). Bunun sebebi kişilerin kendilerini insanlara uzak veya yakın hissetmesini sağlayan unsurlardan birinin görünümünün olmasıdır. Kültür ve moda'nın etkisi ile beraber ideal vücut yapısının oluştuğu ve bu yapının etkisinde olan kişinin ideal görünüş imgesi gerçekleştirdiği belirtilmektedir. Kişinin görünümü ile ideal görünüm arasında uyumsuzluğun olması durumunda bunu kabullenememesi ve kişinin görünüşüne yönelik olumsuz tutumu, sonucunda da kaygı yaşamayı, kişinin düşük benlik saygısına sahip olması şeklinde açıklanabildiği görülmektedir (Kılıç, 2015: 8). Literatürde bu konuda yapılan çalışmalarda da sosyal görünüş kaygısına sahip olan bireylerde yüksek düzeyde beden memnuniyetsizliğine ve düşük düzeyde benlik saygısına rastlandığı belirtilmektedir (Antonietti vd, 2020: 1089; Swami vd, 2021: 305; Şahin vd, 2014: 152; Hagger ve Stevenson, 2010: 89; Koyuncu vd, 2010: 561).

Yaygın Kaygı Bozukluğu (YKB): Yaygın kaygı bozukluğunda belli başlı olaylar ile bağlantılı olmayan abartılı, ısrarlı ve uygunsuz bir kaygı durumu söz konusudur. Bunun

yanında bireyde birçok konuda denetlenemeyen bir endişe hali söz konusudur (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 5). Bunun yanında yaygın kaygı bozukluğu olan kişilerin akut panik dönemi olmasa da çoğu zaman gergin ve kaygılı oldukları görülmektedir. Farklı birçok endişesi bulunan kişinin endişelerinin, eğitim, maddiyat, sağlık, iş hakkında sorunlar, hızlı yorulma, çabuk sinirlenme, huzursuzluk, dikkat bozukluğu ve uyku gibi kişide duygu durum bozukluğuna sebep olan ve kişiyi zorlayan düşüncelere yönelten, hayattan zevk almasını engelleyen problemlere sebep olduğu belirtilmektedir (Köse-Karaca ve Ateş, 2019: 178; Şahin, 2019: 128).

Yaygın anksiyete bozukluğu klinik açıdan birtakım sorunlara, bedensel belirtilere, endişeye, mesleki ya da sosyal alandaki işlemlere zarar vermektedir. Söz konusu belirtiler bir madde kullanımına ya da farklı bir tıbbi duruma bağlanmamaktadır. Bunun yanında yaygın anksiyete bozukluğunun belirtileri başka ruhsal bozukluklar ile açıklanamamaktadır. Hastaların genellikle günlük yaşamda kendilerini denetleyemedikleri korku ve kaygılar yaşadıkları görülmektedir. Bunun yanında kişilerin sahip oldukları endişeler belirli bir konuyla da sınırlı değildir. Sağlıklı bireylerin gelecek ile ilgili endişeleri belirli düzeyde normal karşılanmaktadır. Ancak bu kişilerde endişe yüksek ve kontrol edilemez düzeydedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 10).

Seçici Konuşmazlık (Selektif Mutizm): Bu kişilerin yalnız kaldıkları zaman kendilerine yakın gördükleri kişiler dışında kimse ile iletişim kurmadığı, sessiz kalmayı tercih eden çocuklar için kullanılan bir tanım olduğu belirtilmektedir. Genellikle normal konuşma gelişiminin ardından 2-4 yaş (okul öncesi) grupta başladığı bilinmektedir. Aile üyeleri dışında konuşmayan çocukların kalabalık içinde sessiz kaldıkları ve okul sürecine katılana kadar fark edilemediği belirtilmektedir. Günlük hayatta çekingen tavırlar sergilemelerine karşın çocukların birçoğunun normal duyma becerisi ve normal zekâya sahip olduğu bilinmektedir. İletişim kurduklarında cümle telaffuzları ve yapısında herhangi bir anormalliğin olmadığı görülmektedir. Bu durumun genelde aylar veya haftalar içinde zamanla geliştiği belirtilmektedir (Şahin, 2019: 128; Demirkol-Tunca ve Akdemir, 2020).

Ayrılma Kaygısı Bozukluğu: Yıllarca çocukluk döneminde teşhisi yapılmadığı ve kişinin o dönemine ait olduğu düşünülen, ancak söz konusu durumun günümüzde yetişkin kişilerde de etkisini gösterdiği bilinmektedir. AKB olan çocukların üçte biri oluşan bu bozukluğun belirtilerinden bazısını yetişkinlik dönemlerinde de yaşamaya devam etmektedir. Bu durumun yetişkinlik döneminde de birtakım psikolojik sağlık

sorunlarına neden olduğu belirtilmektedir (Kossowsky vd, 2013: 768;). Bununla birlikte çocukluk dönemlerinde ayrılma kaygısının yüksek düzeyde olmasının yetişkinlik döneminde de farklı psikolojik semptomlara ortam hazırladığı (kaygı, depresyon, stres) belirtilmektedir (Yıldırım, 2019: 1; Ceyhan ve Ceyhan, 2009: 3; Aydın, 2020: 1; Eapen vd, 2013: 159).

2.1.4. Anksiyetenin Belirtileri

Anksiyetenin temel belirtilerine bakıldığında fiziksel ve psikolojik belirtiler şeklinde kendini gösterdiği belirtilmektedir. Anksiyeteye maruz kalan kişinin bir şeyler yapmaya hazır olduğunda tehdit unsuru olan bir durumdan uzaklaşabildiği, vicdanının sesini dinlediği ya da tehlikeli dürtülerini bastırabildiği görülmektedir. Anksiyetesini kontrol altına alamayan kişinin çaresiz ve yalnız hissettiği belirtilmektedir (Alisinaoğlu ve Ulutaş, 2003, 65; Özakkaş, 2014: 1). Ancak anksiyetenin belirtileri sadece psikolojik belirtilerden ibaret değildir. Bedensel ve davranışsal belirtiler de anksiyete de yaygın olarak görülmekte olup, söz konusu belirtiler Tablo 1’de sunulmuştur (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021: 2).

Tablo 1.

Anksiyetenin Bilişsel, Bedensel ve Davranışsal Belirtileri

Bedensel Belirtiler	Bilişsel Belirtiler	Davranışsal Belirtiler
Çarpıntının ortaya çıkması Nefes almada zorluk yaşama Boğulma hissinin ortaya çıkması Göğüs kafesinde sıkışma Yüksek düzeyde terleme Titreme Sersemlik ve baş dönmesi Gastrointestinal sistem sorunları Kas ağrısı/gerilimi Hipertansiyon Karıncalanmalar/uyuşmalar	Endişelenme Felaket olacağı hissine kapılma Runimasyonlar İntusif imgeler/düşünceler	Motor becerilerde huzursuzluk Kaçınmalar Kendine güven bulma arayışı içine girme Başkasından yardım arama

Anksiyetenin psikolojik belirtilerinin başında sese aşırı duyarlılık, konsantrasyon bozukluğu, uzun süre yerinde hareketsiz kalamama ve irritabilite gibi belirtilerin yer aldığı görülmektedir. Ayrıca hafıza zayıflığı ve otonom sistem aktivasyon neticesinde

kişinin kalp atım hızını hissetmesi ile kalp krizi yaşadığını düşünebildiği belirtilmektedir. Kişinin yaşadığı bu durumun gerçek bir kalp krizi olmadığı bilinmektedir. Ancak bahsedilen bu kaygılı düşünce halinin sonunda kişide düşünce bozukluğu ve sonrasında algılama çarpıklıklarının yaşandığı belirtilmektedir (Allahyarova, 2020: 3).

Bu hastaların fiziksel belirtileri genellikle kas geriliminin yoğunlaşması ya da sempatik sinir sisteminin aşırı aktivitesi sonucunda ortaya çıkmaktadır (Özakkaş, 2014: 1). Anksiyetenin fiziksel belirtileri şu şekilde sıralanmaktadır:

- Sürekli terleme durumu
- Ağızda kuruluk hissi
- Sürekli idrara çıkma isteği
- Bulantı hissi
- Baş ağrısında artış
- Belirli aralıklarla baş dönmesinin yaşanması
- Titreme hissi
- Çarpıntı hissi
- Göğüs ağrısı şikâyeti
- Solunum sıklığının artması
- Bazen nefes almada zorlanma (Özkan, 2008: 3; Tokinan, 2013: 85).

Anksiyetenin temel belirtileri arasında bilişsel ve psikolojik semptomlarda yer almaktadır. Literatürde yer alan bilgilere göre anksiyetenin bilişsel ve psikolojik belirtileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Farkına varılabilen fizyolojik duyular(örneğin: terleme, çarpıntı vb.)
- Sinirlilik ve korku halinin hissedilmesi (Özakkaş, 2014: 13).

Bazen anksiyetenin belirtileri ile depresyonun belirtilerinin aynı anda görülebildiği belirtilmektedir. Depresif bozukluk ve anksiyete bozukluğunda oluşan semptomların üç başlıkta incelendiği görülmektedir;

- 1) Kişide yalnızca depresif bozukluk olması durumundaki belirtiler, depresif duygudurum bozukluğu, zevk alamama vb.
- 2) Kişinin yalnızca anksiyete bozukluğunun olması halindeki semptomlar, aşırı gergin ruh hali vb.
- 3) Her iki bozukluğunda olması halinde oluşan semptomlar, uyku bozukluğu, diğer unsurlar vb. (Türkçapar, 2004: 13).

2.1.5. Anksiyetenin Sonuçları

Kaygının süresi ve şiddetine göre psikolojik ve fizyolojik olarak kişide bazı değişikliklerin olmasına sebep olduğu belirtilmektedir. Böyle bir süreçte kişinin sürekli başarısız olacağı inancında olduğu görülmektedir. Kaygı sebebiyle birçok işinde aksamaların ve gecikmelerin olduğu belirtilmektedir. Kaygının bazen başarıyı tetiklediği bazen de başarısızlığın en önemli sebepleri arasında yer aldığı bilinmektedir (Dilmaç, 2010: 52). Dolayısıyla yüksek düzeydeki anksiyetenin tedavi edilmesinin önemli olduğu belirtilmektedir. Orta düzeydeki anksiyetenin ilk evrelerinde danışmanlık ya da rehberlikle birlikte kolaylıkla tedavi edildiği görülmektedir. Hasta kişilerin nikotin, kafein gibi uyarıcıları bırakması ve haftalık olarak belirlenen bazı günlerde spor ya da aktivitelerin yapılması önerilmektedir. Stres yönetimi, biyolojik geri bildirim ve progresif relaksasyon gibi teknikler ve ailelerin de katılması ile grup oturumlarının gerçekleştirilmesinin de önerildiği görülmektedir. Anksiyetesi ileri düzeyde olan hastaların ise ilaç kullanmaları gerekmektedir (Ersoy vd, 2003: 327).

Kaygının olumsuz etkilerinin yanında kişiyi uyaran, motive eden ve koruyucu özelliklerinin de olduğu bilinmektedir. Acı, yaralanma, ayrılık, hayal kırıklığı ve cezalandırılma gibi hallere yönelik kişinin tedbir alması ve olumsuz bir durum karşısında daha kolay atlatması, başarısızlık endişesine karşı çok çalışmaya yönlendirme gibi durumların kaygının motive edici özelliklerinden olduğu bilinmektedir (Akgün vd, 2007: 284). Ancak anksiyetenin motive edici özellikleri bireyin içinde bulunduğu sosyal ortama ve yaş gruplarına göre bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Örneğin; yetişkin bir kişi için anksiyete motive edici bir özellik taşıırken, çocuklarda yüksek düzeyde anksiyete sosyal hayatı ve okul yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerde yüksek anksiyetenin okul başarısını düşürmesi buna örnek gösterilebilir. Nitekim bu alanda yapılan çalışmalarda anksiyetenin okul başarısını azaltan bir unsur olduğu belirtilmektedir (Peleg, 2009: 11; Balogun vd, 2017: 1; Ali vd, 2013: 131; Rana ve Mahmood, 2010: 63).

2.2. Ayrılma Anksiyetesi Kavramı

Ayrılma anksiyetesi bozukluğu (AAB) çocukluk ya da erken adolesan dönemde görüldüğü bilinmektedir. Bağlanılan kişiden (çoğunlukla anne) ayrılma ile alakalı yaşanan yoğun stres ve korkuyla karakterize bir rahatsızlık olan ayrılma anksiyetesi bozukluğu başlangıcının DSM-5'te 18 yaşından önce olması gerektiği kriterinin kaldırıldığı görülmektedir (Alıcı, 2021: 1). Başka bir tanımda ise ayrılma anksiyetesi bozukluğu veya diğer adı ile ayrılma kaygısı bozukluğu kişinin gelişim sürecine uygun olmayan ve bağlanılan kişiden (anne-baba, yakın aile üyesi vb.) ayrılmayı düşünmesi halinde bile kişide yoğun korku ve strese neden olan anksiyete bozukluğu olduğu belirtilmektedir (Tuna, 2020: 1).

2.2.1. Ayrılma Anksiyetesinin Tanı Kriterleri

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin (2014) yayınladığı DSM-5 Tanı Kriterleri kitabında ayrılma anksiyetesi tanı kriterleri aşağıda olduğu gibi sıralanmaktadır;

A. "Aşağıda belirtilenlerden en az üç tanesinin olması ve kişinin bağlandığı insanlardan ayrılması ile ilgili gelişimsel olarak uygun olmayan, aşırı düzeyde kaygı veya korku duyması:

1. Evden veya bağlandığı kişilerden ayrılacak gibi olmasında veya ayrıldığında her zaman aşırı gerilme.
2. Bağlandığı kişileri kaybetme veya bu kişilerin başına yaralanma, hastalık, ölüm, yıkım gibi kötü bir olayın gelmesiyle ilgili devamlı olarak aşırı üzülmeye.
3. Bağlandığı kişilerden birinden ayrılmaya sebep olacak, istenmeyen bir olay (örnek olarak kaçırılma, kaybolma, hastalanma, kaza) yaşamasına yönelik devamlı olarak aşırı üzülmeye.
4. Ayrılma korkusu nedeniyle işe, okula veya başka bir yere gitmek için dışarı çıkmaya ve evden uzaklaşmaya karşı koyma veya hiç istememe.
5. Ev veya başka ortamlarda tek kalmaktan veya bağlandığı kişilerle birlikte olamamaktan devamlı bir şekilde aşırı korkma veya isteksiz olma.
6. Ev dışında veya bağlandığı kişilerden biri yanında olmadan uyumak istememe veya karşı koyma.
7. Tekrarlayan şekilde ayrılma konusunu içeren karabasanlar görme.
8. Bağlandığı kişilerden ayrıldığında veya ayrılacak gibi olması halinde bedensel belirtilerle (örnek olarak, karın ağrıları, baş ağrıları, bulantı ve kusma) ilgili tekrarlayan yakınmaların olması.

B. Bu kaygı, korku veya kaçınmanın devamlı olması, çocuk ve ergenlerde en az dört hafta, erişkinlerde ise altı ay veya daha uzun sürmektedir.

C. Söz konusu bozukluğun klinik olarak belirgin bir sıkıntı veya toplumsal, işle, okulla ilgili veya önemli diğer işlevsellik alanlarında düşüşe sebep olmaktadır.

D. Bu bozukluğun otizm açılımı bağlamında değişikliğe aşırı direnç dolayısıyla evden ayrılmaya karşı koyma, psikozla giden bozukluklarda ayrılmaya yönelik varsanılar veya sanrılar, agorafobide güvenilir birinin ona eşlik etmesinin dışında dışarıya çıkmaya karşı koyma, yaygın olan kaygı bozukluğunda önem vermekte olduğu diğer kişilerin başına kötü bir olayın gelmesi, hasta olması endişesi ile kaygılanma veya hastalık kaygısı bozukluğunda bir hastalığın olmasına ilişkin kaygı duyulması gibi başka bir ruhsal hastalıkla daha iyi açıklanamayacağı” belirtilmektedir (Yılmaz, 215: 27).

Ayrıma anksiyetesinin yaşla sınırlanması sebebiyle çocukluk dönemindeki belirtilerin yetişkinlik döneminde de devam edip etmediği, belirtilerin yetişkinlik döneminde başlayıp başlamadığı durumları çalışmalarda sıklıkla ele alınmaktadır (Namlı vd, 2022: 46). Ayrıma anksiyetesi bozukluğu DSM-5’te anksiyete bozukluğu ana başlığı altında yer almaktadır. Bununla birlikte yaş ölçütünün ortadan kalkmasıyla ayrıma anksiyetesi bozukluğunun, çocukluk dönemi veya yetişkinlik dönemi AAB olarak ayrılması gerekliliğinin de ortadan kalktığı görülmektedir (Özkan-Demir ve Görgülü, 2020: 189).

2.2.2. Ayrıma Anksiyetesinin Nedenleri

Çocuklarda ayrıma korkusu ve kaygısına etkisi olan unsurlara bakıldığında, en büyük etkenin “anne” olduğu belirtilmektedir. Ebeveyn tutumu, kardeş sayısı, anne mizacı, çocuğun büyüüp geliştiği ortam vb. birçok etkenin olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalarda ülkemizdeki okul reddinin erkek çocuklarda daha çok görülmesinin nedeninin onlara fazla değer verilmesinin olduğu belirtilmektedir. Son dönemlerde bu algının önemini yitirmesiyle, cinsiyetler arası farkın ayrılık kaygısında önemli bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Söz konusu farklılığın olmayışının annelerin eğitim düzeylerinin yükselmesi ile ilişkilendirildiği belirtilmektedir (Tuna, 2020: 1). Ayrıma kaygısına neden olan diğer unsurların başında ise bağlanma stilleri gelmektedir. Bağlanma stilleri ile ayrıma anksiyetesi arasındaki ilişki aşağıda açıklanmıştır.

Kaygılı bağlanma: Kaygılı bağlanmış olan çocukların annesi yanında olsa bile çevreyi keşfetmede isteksiz olduğu ve çoğunlukla da anneye yapıştığı görülmektedir. Bu gruptaki çocukların yabancı durum testinde annelerinden ayrılması halinde yoğun bir şekilde ayrılma kaygısı belirtilerini gösterdikleri ve yabancı kişilerle hiçbir şekilde iletişim kurmadıkları belirtilmektedir. Ayrılma sürecindeki yoğun kaygının olmasına karşın anne döndüğünde temasa geçmediği hatta ittiği veya tam tersi şekilde anneye yapıştığı görülebilmektedir. Çocukların gereksinimlerine cevap verme düzeyinin tutarsız olduğu ebeveynlerin çocuklarında bu bağlanmanın görülmesinin olası olduğu belirtilmektedir (Özer, 2018: 128; Tuna, 2020: 1).

Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanmış olan bebeklerin bağlanma figürünün işlevi bakımından incelendiğinde, yakınlığın korunması ve kendini güvende hissetmesinin çevreyi keşfetme bağlamında kuramın öngördüğü gibi davrandığı görülmektedir. Buna göre ayrılık sonrasında huzursuz olan bebeklerde kısa süreli huzursuzluğun olduğu belirtilmektedir. Annesi odada yokken çevreyle ilgilenmeye ve oyuncaklarla oynamaya devam ettiği görülmektedir. Ancak anne geldiğinde bebeğin rahatladığı, davranışlarında etkin ve aktif keşfetmenin olduğu belirtilmektedir. Bu bebeklerin annelerini güvenli bir üs olarak kullanabildikleri görülmektedir (Özer, 2018: 128; Tuna, 2020: 1).

2.2.3. Ayrılma Anksiyetesinin Klinik Özellikleri

Ayrılma anksiyetesinin birçok klinik özelliği olduğu görülmektedir. Ayrılma anksiyetesinin temel klinik özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Çocuklarda ayrılma anksiyetesi sıklıkla yolculuk düşüncesinde veya bir yolculuk sebebiyle evden uzak kaldıklarında görülmektedir.
- Yeni bir okula, kampa ya da arkadaşının evine gitmeyi reddetmektedirler.
- Yemek yemede güçlük, rahatsızlık hissi, odada tek kalamama, sızlanma, ebeveynlerinin üzerine tırmanma ve nereye giderse ebeveynini takip etme davranışları sergilemektedirler.
- Başka bir eve, şehre veya ülkeye taşınılması halinde çocuğun annesine aşırı yapıştığı ve akut psikofizyolojik belirtiler gösterdiği belirtilmektedir. Yeni ortam ve duruma uyum sağlanmasında büyük güçlük çektikleri ve eski evlerine dönme hayallerine dalabildikleri görülmektedir.

- Uyku sorunlarının sık sık yaşandığı, uykuya dalıncaya kadar yakınında ebeveynlerinden birinin olmasını istedikleri, ayrılma ile ilgili kâbuslar gördükleri ve gece uyanıp ebeveynlerinin yatağına gittikleri belirtilmektedir
- Karanlıktan korktukları bilinmektedir. Karanlıkta kendisine bakan gözlerin veya yaratıkların olduğunu belirtmelerine sıklıkla rastlanıldığı görülmektedir. Üzgün görünen çocukların kolaylıkla ağlayabildikleri, sevilmedikleri veya kardeşlerinin daha fazla sevildiklerini düşünmeleri sebebiyle yakındıkları veya ölmek istediklerinden söz edilebilmektedir (Diriöz, 2010: 7).

2.3. Akademik Başarı Kavramı

Kavramsal açıdan ele alındığı zaman akademik başarı “bilişsel yeterlik ve becerilerin ölçülmesini amaçlayan, öğrencilerin derslerde gösterdikleri başarıyı betimleyen, derslerde uygulanan sınav ve testlerde yapılan doğru sayısı” olarak tanımlanmaktadır (Kurtuluş, 2012: 23). Okul içi ve dışı birçok unsurdan etkilenen akademik başarı düzeyi aynı eğitim sistemi içinde yer alan öğrenciler arasında bile bazı farklılıklar gösterebilmektedir (Suna vd, 2021: 147).

Öğrencilerin akademik başarı düzeyleri sadece bir sınavdan elde ettikleri not ya da sonuçtan ibaret değildir. Çünkü akademik başarı kavramı öğrencilerin yıl boyu tüm sınavlardan elde ettikleri puanların derecesini ifade etmektedir. Akademik başarı düzeyi alınan not ve puanlardan meydana geldiği için akademik başarının somut bir biçimde ortaya konulması mümkündür. Akademik başarı düzeyi sadece öğrenciler açısından değil, aynı zamanda okul yönetimleri ve öğrenci velileri açısından da üzerinde önemle durulan konular arasında yer almaktadır (Nartgün ve Çakır, 2014: 380). Bunun yanında ülkelerin eğitim ile belirlenen amaçlara ulaşmasında akademik başarı önemli bir yere sahip olduğu için devletler de akademik başarının üzerinde önemle durmaktadır. Akademik başarı düzeyi eğitim sisteminin etkinliğini de ortaya çıkaran bir unsur olduğu için eğitim sisteminin sağlıklı bir hale getirilmesi için akademik başarı düzeyinin yakından izlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda akademik başarı düzeyi her dönem eğitim sisteminin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır (Uzun ve Çokluk-Bökeoğlu, 2019: 656).

2.3.1. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler

Akademik başarıyı etkileyen birçok içsel ve dışsal faktör bulunmakta olup, yapılan çalışmalarda da akademik başarı düzeyinin birçok değişkenden etkilendiği belirtilmektedir (Cheewaparakobkit vd, 2013: 1; Rytönen vd, 2012. 241; Mersha vd, 2013: 135; Dev, 2016: 70; Koçak vd, 2021: 454; Corkum vd, 2010: 1). Yapılan bu çalışmada akademik başarıyı etkileyen temel faktörler demografik, okul ile ilişkili, aile ile ilişkili ve diğer faktörler şeklinde incelenmiştir. Akademik başarıyı etkileyen söz konusu faktörler aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

2.3.1.1. Bireysel ve Demografik Faktörler

Akademik başarıyı etkileyen demografik değişkenlerin başında öğrencilerin bireysel özellikleri ile ilişkili unsurlar gelmektedir. Özellikle öğrencilerin düzenli olarak ders çalışma durumları, ödevlerini zamanında yapmaları, akademik erteleme davranışı düşük düzeyde sergilemeleri gibi faktörler akademik başarıyı etkileyen bireysel unsurlar arasında yer almaktadır (Nartgün ve Çakır, 2014: 388). Öğrencilerin sahip oldukları psikolojik özellikler de akademik başarıyı doğrudan etkileyen bireysel unsurlar arasında yer almaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalarda özellikle sınav kaygısının akademik başarıyı etkilediği belirtilmekte olup, öğrencilerde sınav kaygısı arttıkça akademik başarı düzeyinin azaldığı vurgulanmaktadır. Aksi durumda ise sınav kaygısı düşük olan öğrencilerde akademik başarı düzeyi yükselmektedir (Tugan, 2015: 99).

Öğrenciler aynı eğitim sistemi içerisinde benzer ders müfredatlarına göre ders işlemler de her bir öğrencinin konuları aynı düzeyde anlaması mümkün değildir. Çünkü her öğrencinin derslerde kullandığı öğrenme ve anlama stili birbirinden farklıdır. Bu noktada öğrencilerin derslerde kullandıkları öğrenme stillerinin akademik başarı üzerinde belirleyici olduğu ifade edilmektedir (Süral ve Sarıtaş, 2015: 37). Bunun yanında öğrencilerin yüksek ders çalışma motivasyonuna sahip olmaları ve derslere yönelik tutumlarının olumlu olması da akademik başarıyı arttıran unsurlar arasında yer almaktadır (Caruth, 2018: 17; Yang ve Chang, 2012: 126; Planchard vd, 2015: 11).

2.3.1.2. Okul İle İlişkili Faktörler

Okul ortamı öğrencilerin akademik başarı düzeylerini doğrudan etkileyen bir unsur olmakla beraber, okul içerisindeki birçok faktör akademik başarı üzerinde temel belirleyicidir. Örneğin; derslerde öğretmenlerin kullandıkları öğretim teknik ve

yöntemleri akademik başarı düzeyini doğrudan etkilemektedir. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalar incelendiği zaman geleneksel öğretim yöntemlerine kıyasla teknolojik ders materyallerinden yararlanma ya da drama etkinlikleri gibi uygulamaların akademik başarıyı daha fazla arttırdığı görülmektedir (Açıl, 2012: 108; Gökçe ve Saraçoğlu, 2018: 1383). Bunun yanında okullarda kullanılan ders materyalleri akademik başarıyı tek başına etkilememekte olup, öğretmenlerin kullanılan ders materyallerine yönelik bilgi ve özyeterlik düzeyleri de akademik başarı üzerinde belirleyicidir. Bu konuda yapılan çalışma sonuçları da öğretmenlerin sahip oldukları donanımların ve mesleki yeterliklerin akademik başarı üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir (Çelikten vd, 2005: 209).

Bazı okullar sahip olduğu sosyo-ekonomik koşulların kötü olması nedeniyle öğrencilerin derslerden düşük düzeyde verim almalarına neden olmaktadır. Bu noktada okulların sahip olduğu sosyo-ekonomik özelliklerin akademik başarı üzerinde belirleyici olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada okulların sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri arttıkça öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin de anlamlı bir biçimde yükseldiği bulunmuştur (Göktaş ve Gürbüzürk, 2012: 59).

2.3.1.3. Aile İle İlişkili Faktörler

Aile faktörü öğrencilerin akademik başarılarını doğrudan etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Literatürde yer alan çalışmalarda da aile unsurunun akademik başarı üzerinde önemli bir belirleyici olduğuna vurgu yapılmaktadır (Roy ve Giraldo-Garcia, 2018: 29; Sabri vd, 2020: 267; Ma vd, 2018: 1; Amponsah vd, 2018: 1). Aile faktörü akademik başarıyı birçok açıdan etkilemekte olup, özellikle öğrencilerin ders ve ödevlerinin takibinde ailelerin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Örneğin; ailelerin ev ödevlerini zamanında ve eksiksiz yapıldığını kontrol etmeleri akademik başarıyı etkilemektedir. Bunun yanında ailelerin öğrencileri ders çalışmaya teşvik etmeleri, derslerde kullanılacak materyalleri sağlamaları, evde karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri geliştirmeleri de akademik başarı üzerinde belirleyicidir (Gümüşeli, 2004: 15). Aile bireyleri tarafından öğrencilere sunulan sosyal desteğin yanında aile içinde sorun yaşanma düzeyi de akademik başarı üzerinde önemli bir belirleyicidir. Bu konuda yapılan bir çalışmada ailelerin öğrencilere sosyal destek sağlamasının akademik başarıyı arttırdığı bulunmuş, buna karşılık aile içinde sorunlar yaşanmasının öğrencilerde akademik başarıyı azalttığı ifade edilmiştir (Dam, 2008: 75).

Aile faktörü öğrencilerin akademik başarı düzeyleri üzerinde önemli bir belirleyici olduğu için son yıllarda eğitimde aile katılımını destekleyici uygulamalara gidildiği görülmektedir. Bilindiği gibi okullar başlı başına bir öğretim yeri olsa da eğitim ile belirlenen amaçlara ulaşmada okulların çevre ile ilişkilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bu süreçte özellikle okul-aile işbirliği yapılarak eğitimde veli katılımın sağlanması akademik başarıyı arttıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Keçeli-Kaysılı, 2009: 70).

Akademik başarıyı etkileyen unsurlar içerisinde ailelerin içinde buldukları sosyo-ekonomik koşullar da önemli bir yere sahiptir. Bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle sosyo-ekonomik düzey ile akademik başarı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirtilmektedir (Akhtar ve Niazi, 2011: 956; Dudaite, 2016: 854; Ovansa, 2017: 7). Bu kapsamda gelir düzeyi yüksek ailelerde çocukların akademik başarı düzeyleri de yüksek iken, düşük gelir düzeyine sahip ailelerde yetişen çocukların akademik başarı düzeyleri de düşük düzeydedir. Farklı ülkelerde yürütülen araştırma bulguları da aile gelir düzeyinin ve sosyo-ekonomik yapının akademik başarı üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir (Bhat vd, 2016: 32; Koban-Koç, 2016: 100).

2.4. Ayrılma Anksiyetesi ve Akademik Başarı Üzerine Yapılan Araştırmalar

Kaya (2021: 369) tarafından yapılan çalışmada 5-8. Sınıf öğrencilerin ayrılma anksiyetesi, davranışsal problemler ve irritabilite arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 714 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin ayrılma anksiyete düzeyi puanları irritabilite ve davranışsal problemleri puanlarının pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz (2021: 3) tarafından yapılan çalışmada adölesan dönemde ebeveyn kaybının yetişkinlik döneminde stres algısı ve ayrılık anksiyete düzeyi üzerinde etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 18 yaşından büyük 140 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda adölesan dönemde ebeveyn kaybı yaşayan bireylerin yetişkinlikte algılanan stres puanları, yaşamamış yetişkinlerin puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu rapor edilmiştir.

Kara (2020: 39) tarafından yapılan çalışmada ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan çocukların anne ayrılma anksiyetesi bozukluğunun yaygınlık düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 7-16 yaş arasındaki 30 deney ve 30 kontrol olmak üzere toplam 60 birey dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda cinsiyet bakımından gruplar arasında farklılık olmasa da ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan erkek bireylerin sayısı

kadın bireylere kıyasla daha fazla olduğu, kontrol grubundaki çocukların annelerinin çalışma düzeyleri deney grubundaki annelerin çalışma durumuna kıyasla kontrol grubu lehine yüksek düzeyde olduğu rapor edilmiştir.

Güçlü-Saltık (2019: 78) tarafından yapılan çalışmada Edirne ilinde öğrenim gören okul öncesi çocukların ve ebeveynlerinde ayrılma anksiyetesi sıklığı ve ortaya çıkardığı etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Edirne ilinde bir anaokulunda öğrenim gören çocuklar ve ebeveynleri dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin anksiyete belirtisi gösterme oranı %12 olduğu, çocukların ayrılma kaygıları ile anne ayrılma kaygıları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, kadın bireylerde ayrılık anksiyetesinin daha yüksek bulunduğu, katılımcıların 18 yaşından önce ayrılık anksiyete kaygısı yaşadıkları, katılımcıların anksiyete kaygıları ile gelir durumu, eğitim düzeyi, cinsiyet, yaş değişkenleri arasında ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Polat (2017: 1) tarafından yapılan çalışmada akademik özyeterlik inancı ve kaygı düzeyinin akademik başarı ile incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 256 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda akademik başarının, kaygı düzeyi ile akademik özyeterlik inancının alt boyutlarından başarısızlık hissi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Irmak ve diğerleri (2016: 359) tarafından yapılan çalışmada ayrılık anksiyete bozukluğu ile alakalı okul reddinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya ergenlerin %74,5'inin ayrılık anksiyete tanısı olduğu, %87,2'inin ayrılma anlarında fiziksel yakınma gösterdiği, sosyal fobilerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bellibaş ve diğerleri (2015: 39) tarafından yapılan çalışmada ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan çocukların mizaç özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 4-6 yaş arasında olan 60 deney ve 60 kontrol olmak üzere toplam 120 çocuk dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda deney grubunda yer alan bireylerin kontrol grubundaki bireylere kıyasla ritmiklik düzeyinin daha az olduğu, uyum sağlama konusunda çok zorlandıkları ve çok uzun zaman aldığı, yeni biriyle tanışma konusunda çekingen davrandıkları, karşılaştıkları olaylara verdikleri tepkilerin düzeyinin şiddetli olduğu, dikkatlerini dağıtıcı olan unsurlara karşı çok zayıf kaldıkları ve dikkatlerinin hemen dağıldığı sonucuna varılmıştır.

Canabakan-Koç (2015: 5) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönem uyum evresinde ayrılık anksiyetesi bozukluğu geliştirmiş 4-6 yaş arasındaki çocuklarda anne-baba tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 4-6 yaş arasındaki 60 çocuk

ve aileleri dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda anne ve babaların demokratik tutumu kabullenme seviyeleri aşırı düzeyde korumacı tutumu benimseme oranlarından daha yüksek olduğu, otoriter anne-baba tutumu, korumacı tutum ve çocukların uyum süreci arasında negatif bir ilişki olduğu, çocukların uyum süreci ile demokratik anne-baba tutumu arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Fırat (2015: 48-51) tarafından yapılan araştırmada ayrılma anksiyetesi olan çocukların depresyon ve kaygı düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 5-10 yaş arasında olan 100 çocuk dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda katılımcıların %52,0'nın erkek olduğu, %48,0'nın kadın olduğu, katılımcıların sınıf değişkenleri incelendiğinde %19,0'nın 4. Sınıfa gittiği, %17,0'nın 3. Sınıfa gittiği, %20,0'nın 2. Sınıfa gittiği, %26,0'nın 1. Sınıfa gittiği, %18,0'nın hazırlık sınıfında olduğu, bireylerin kardeş sayıları incelendiğinde %10,0'nın 4 kardeş ve daha fazla olduğu, %16,0'nın 3 kardeş olduğu, %19,0'nın 2 kardeş olduğu, %29,0'nın 1 kardeşi olduğu, %28'inin ise kardeşinin olmadığı, çocukların anne ve baba medeni durumları incelendiğinde %14,0'nın dul olduğu, %53,0'nın evli olduğu, %33,0'nın boşanmış olduğu, çocukların %51,0'nın okula giderken çekindiği ve isteksiz olduğu, %53,0'nın ailede sağlık problemi yaşadığı, ebeveyni ayrı olan çocukların düzenli yeme alışkanlıklarının olmadığı, boşanmış ve dul katılımcıların çocuklarının kaygı düzeylerinin evli olanlara kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu, aynı zaman bu çocukların depresyon düzeylerinin de yüksek olduğu, ailesinde hasta olan çocukların kaybetme korkularının yüksek olduğu, çocukların ebeveynden ayrı uyumasının ve yemek yemesinin depresyon düzeyi üzerinde etkilerinin bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Morrissey ve diğerleri (2013: 1) tarafından yapılan çalışmada ilkökul öğrencilerinde sosyo-ekonomik unsurların akademik başarı üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmada dördüncü sınıflarda öğrenim gören 35.419 öğrencinin ekonomik durumu ve akademik başarı düzeyine ilişkin veriler değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin içinde buldukları sosyo-ekonomik koşullar ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuş, bu kapsamda gelir düzeyi düşük ailelerde yaşayan öğrencilerden akademik başarı düzeyinin de düşük olduğu tespit edilmiştir.

Yousefi ve diğerleri (2010: 89) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerde aile gelir düzeyi faktörünün hem sınav kaygısı hem de akademik başarı düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 15-19 yaş grubunda yer

alan lise öğrencileri katılmış olup, çalışma 200 kadın ve 200 erkek öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın sonunda gelir düzeyinin öğrencilerde sınav kaygısı ve akademik başarı üzerinde belirleyici olduğu tespit edilmiş, düşük gelir düzeyinin akademik başarının da düşük olmasına neden olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin yükseltilmesi için devletin düşük gelirli ailelere ekonomik olarak destek olması gerektiği belirtilmiştir.

Ereymiş ve diğerleri (2009: 14) tarafından yapılan araştırmada ayrılma anksiyetesi bozukluğu tanısı konulan okul öncesi dönemde olan çocukların annelerinin mizaç özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 4-7 yaş arasındaki 60 çocuğun anneleri dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda annelerin siklotimik, depresif, anksiyöz ve irritable mizaç puanlarının kontrol grubuna kıyasla deney grubundaki annelerin daha yüksek olduğu, genel olarak denek grubundaki annelerin puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Gürçay (2008: 7) tarafından yapılan araştırmada adölesan bireylerde yakınlarından ayrılma problemleri ile madde bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 57 madde bağımlısı olmayan ile 52 madde bağımlısı olmak üzere toplam 109 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda madde bağımlısı olan erkek katılımcıların ayrılma puanlarının düşük olduğu, bakım arama, yutulma anksiyetesi, gereksinimi inkâr etme alt ölçeklerinden elde ettikleri puanların kontrol grubuna kıyasla istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Bellibaş (2004: 85) tarafından yapılan araştırmada ayrılma anksiyetesi bozukluğu olgularının anne mizaç özelliği ve davranış stili özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 4-6 yaş arasında olan çocuklar ve anneleri dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda denek grubundaki öğrencilerin kontrol grubu öğrencilere göre ritmiklik düzeyinin düşük olduğu, yeni ve değişik bir uyarana karşı çekingen tavır sergiledikleri, biyolojik düzenlerinin zamanla bozulduğu, bunun yanında olaylara tepkilerinin çok şiddetli olduğu, keyifsiz ve huzursuz davranışlarda buldukları, dikkatlerinin çok çabuk dağıldığı rapor edilmiştir.

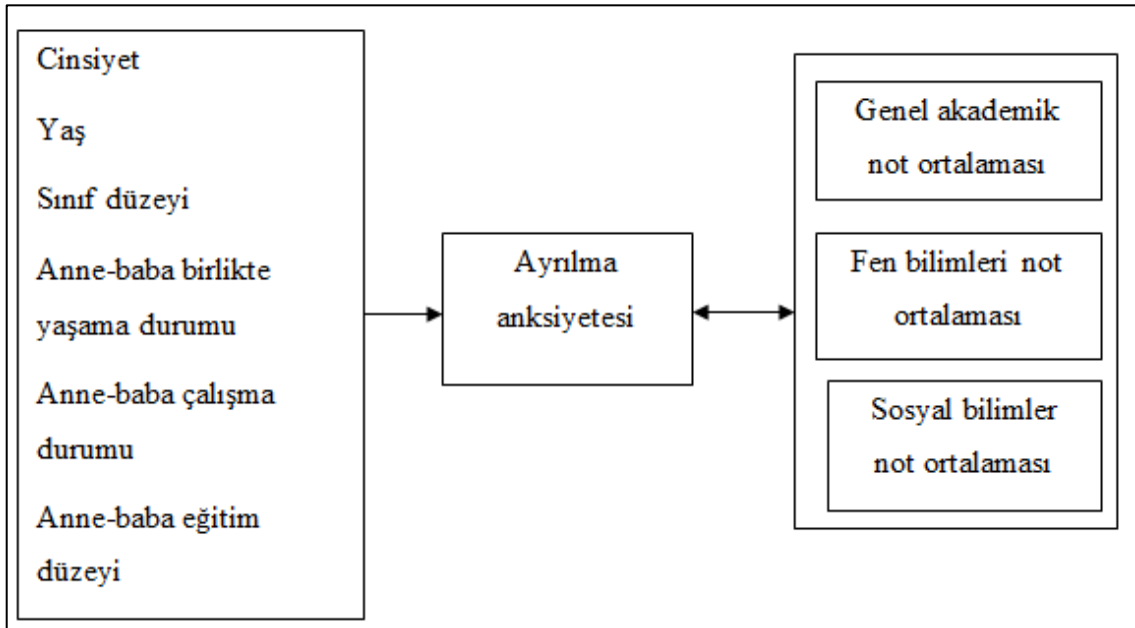
3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmada ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi, bunun yanında ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

3.2. Araştırma Modeli

Yapılan araştırmada iki ve daha fazla bağımlı değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesinde yaygın olarak kullanılan ilişki tarama modelinden yararlanılmıştır. Bilindiği gibi ilişki tarama modeline göre yürütülen çalışmalarda hem değişkenler arasındaki ilişki test edilmekte hem de değişkenlerin birbirini etkileme düzeyi incelenebilmektedir. Bu araştırmanın bağımlı değişkenlerini ayrılma anksiyetesi ve akademik başarı düzeyi oluşturmaktadır.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

3.3. Evren ve Örneklem

Yapılan araştırmanın evrenini Adana ili Çukurova ilçesindeki devlet okullarında öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıfta bulunan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu evreni oluşturan 5312 5. sınıf, 5249 6. sınıf, 5442 7. sınıf, 5332 8. Sınıf, toplam 21335 ortaokul öğrencisi bulunmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu Adana ili Çukurova

ilçesinde bulunan ortaokullar içerisinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen okullarda öğrenim gören 592 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Bu yöntemle çalışmaya katılacak öğrenciler belirlenen okulların içerisinde tamamen rastlantısal bir şekilde seçilmişlerdir. Araştırmanın örnekleminin hesaplanmasında aşağıda yer alan değerler ile örneklem hesaplama formülü (Cohen vd, 2017; akt. Yıldız, 2017: 433) kullanılmıştır. Yapılan hesaplama göre 21335 olan evren için minimum örneklem sayısı 377 olarak bulunmuştur.

N: Evrendeki kişi sayısı (21.335)

t: Hata payı (1,96)

p: İncelenecek olayın görülüş sıklığı (0,5)

q: İncelenecek olayın görülmemiş sıklığı (0,5)

d: Örnekleme hatası (0,05)

$$\text{Örneklem} = \frac{N * (t * t) * p * q}{(d * d) * (N - 1) + (t * t * p * q)}$$

$$\text{Örneklem} = \frac{21335 * (1.96 * 1.96) * 0.5 * 0.5}{(0.05 * 0.05) * (21335 - 1) + (1.96 * 1.96 * 0.5 * 0.5)} = 377$$

3.4. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)

Öncelikle araştırmanın modeli ve örnekleme belirlendi ve ilgili kurumdan gerekli izinler alındı. Daha sonra çalışmanın yapılacağı okullara öncesinde gidip rehber öğretmenin ve idarenin bilgisi dâhilinde, uygulama yapılan öğrencilerin, bir önceki yılın 2. dönemindeki notları ve yılsonu akademik notu istendi. Aynı zamanda öğrencilere velilerinin bilgilendirilmesi ve çalışma yapılmasına izin vermeleri için veli onam formu dağıtıldı. Öğrencilere dağıtılacak form ve ölçekte isim olmayacağı için, her öğrenciye ait not bilgileri küçük kâğıtlara yazılıp uygulanacak form ve ölçekle birlikte verilmek üzere hazırlandı. Bir sonraki gün okula gidip velisinin izin verdiği öğrencilere sosyodemografik bilgi formu ve 10 maddeden oluşan DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu uygulandı. Öğrencilere uygulama öncesinde, araştırmacı tarafından hazırlanan, kendilerine ait not bilgileri yazan kâğıtlar dağıtıldı ve gerekli açıklamalar yapıldı. Demografik formda öğrencilerin verdiği bilgiler doğrultusunda öz ve çift ebeveynli olanların anne-babası birlikte olarak, tek ebeveynli

olanların anne-babası da ayrı olarak alındı. Çalışma her sınıf için yaklaşık 20-25 dakika civarı sürmüştür.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin sosyodemografik bilgilerini öğrenmek için ‘Kişisel Bilgi Formu’, ayrılma anksiyete düzeylerini ölçmek için de ‘DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu’ kullanılmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrencilerin sahip oldukları demografik özelliklerin belirlenmesinde kişisel bilgi formundan yararlanılacaktır. Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanacak olup, kişisel bilgi formunda öğrencilerin aşağıda belirtilen demografik özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır;

1. Cinsiyet
2. Yaş grubu
3. Öğrenim görülen sınıf düzeyi
4. Anne ve babanın birlikte yaşama durumu,
5. Anne eğitim düzeyi
6. Baba eğitim düzeyi
7. Annenin çalışıp çalışmama durumu
8. Babanın çalışıp çalışmama durumu
9. Kardeş sayısı
10. Kaçınıcı çocuk olduğu
11. Aile gelir düzeyi (öğrencinin algıladığı)
12. Genel akademik başarı düzeyi
13. Sosyal bilimler alanında akademik başarı düzeyi
14. Fen bilimleri alanında akademik başarı düzeyi

3.5.2. DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu

Yapılan olan bu araştırmaya katılacak ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin belirlenmesinde “DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu” kullanılmıştır. Form yaygın olarak 11-17 yaş aralığında bulunan bireylerde ayrılma anksiyetesinin belirlenmesinde kullanılmaktadır.

Ölçekte yer alan her bir madde ile bireyden son 7 gün içinde ayrılık kaygısı semptomlarının şiddetini derecelendirmesi istenmektedir. Toplam 10 madde olan ölçekte yer alan her bir maddeye verilen yanıtlar 0-4 arasında puanlanmaktadır.

0= asla

1 = bazen

2 = zaman zaman

3 = çoğu zaman

4 = her zaman

Bu nedenle ölçekten alınabilecek puan aralığı 0-40 puan arasında değişmektedir. Öğrencinin ölçekten aldığı daha yüksek puan, ayrılma anksiyetesi bozukluğu belirtilerinin daha şiddetli olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Yalın-Sapmaz ve diğerleri (2016) tarafından yapılmış olup, Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ölçek iç tutarlık katsayısının 0,93 olduğu rapor edilmiştir (Kaya, 2021: 375).

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizinde SPSS 22 programı kullanılmıştır. Analiz işlemlerinin ilk aşamasında ölçek verilerine güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerinin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesinde OneSample Kolmogorov-Smirnov değerleri incelenmiştir.

Tablo 2.

Ölçek Puanlarına İlişkin Güvenilirlik Analizi ve One Sample Kolmogorov-Smirnov Normallik Analizi

Ölçek	Cronbach Alpha (α)	K-S (p)
Ayrılma anksiyete düzeyi	,873	,000

Tablo incelendiğinde, araştırma kapsamında kullanılan ölçek puanlarının analiz için yüksek düzeyde güvenilir ($\alpha > 0,80$) olduğu görülmektedir. K-S test sonuçları incelendiğinde, verilerin normal dağılıma uygun olmadığı görülmüş ($p < 0,05$), bu nedenle non-parametrik analizler uygulanmıştır.

Verilerin normal dağılıma uygun olmaması nedeniyle cinsiyet, anne ve babanın birlikte yaşama durumu, anne ve babanın çalışma durumları ile ölçek puanı kıyaslamalarında Mann Whitney U testi, yaş, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyleri, kardeş sayısı, kaçınıcı kardeş olduğu ve ailenin gelir düzeyi durumları ile ölçek puanı kıyaslamalarında ise Kruskall Wallis H testi uygulanmıştır. Öğrencilerin yaş ve not ortalaması ile ölçek puanları arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde kişisel bilgi formundan ve ölçekten elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Değişken	Alt değişken	f	%
Yaş	10	71	12,0
	11	183	30,9
	12	171	28,9
	13	150	25,3
	14	17	2,9
Cinsiyet	Kız	299	50,5
	Erkek	293	49,5
Sınıf	5	171	28,9
	6	141	23,8
	7	135	22,8
	8	145	24,5
Anne eğitim düzeyi	İlköğretim	133	22,5
	Lise	243	41,0
	Üniversite	216	36,5
Baba eğitim düzeyi	İlköğretim	88	14,9
	Lise	249	42,1
	Üniversite	255	43,1
Anne-babanın birlikte yaşama durumu	Birlikte	535	90,4
	Ayrı	57	9,6
Anne çalışma durumu	Çalışıyor	275	46,5
	Çalışmıyor	317	53,5
Baba çalışma durumu	Çalışıyor	567	95,8
	Çalışmıyor	25	4,2
Kardeş sayısı	Tek çocuk	72	12,2
	2 kardeş	292	49,3
	3 ve üzeri	228	38,5
Kaçınıcı çocuk	İlk çocuk	294	49,7
	İkinci çocuk	197	33,3
	Üçüncü çocuk	80	13,5
	Dördüncü ve üzeri	21	3,5
Aile aylık gelir durumu	Düşük	57	9,6
	Orta	451	76,2
	Yüksek	84	14,2
Not ortalaması	85-100	407	68,8
	70-85	156	26,4
	60-70	29	4,9

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin %12'sinin 10, %30,9'unun 11, %28,9'unun 12, %25,3'ünün 13, %2,9'unun 14 yaşında olduğu, %50,5'inin kız, %49,5'inin erkek, %28,9'unun 5, %23,8'inin 6, %22,8'inin 7, %24,5'inin 8. sınıf düzeyinde öğrenim gördüğü görülmektedir. Öğrencilerin annelerinin %22,5'inin ilköğretim, %41'inin lise, %43,1'inin üniversite mezunu olduğu, öğrencilerin babalarının % 14,9'unun ilköğretim, %42,1'inin lise, %43,1'inin üniversite mezunu olduğu, %90,4'ünün anne-babasının birlikte olduğu, %9,6'sının ayrı yaşadığı görülmektedir. Öğrencilerin annelerinin %46,5'inin çalıştığı, %53,5'inin çalışmadığı, öğrencilerin babalarının %95,8'inin çalıştığı, %4,2'sinin çalışmadığı, %12,2'sinin tek çocuk, %49,3'ünün 2 kardeş, %38,5'inin 3 ve üzeri kardeşinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 49,7'sinin ilk çocuk, %33,3'ünün ikinci çocuk, %13,5'inin üçüncü çocuk, %3,5'inin dördüncü ve üzeri çocuk olduğu, %9,6'sının düşük, %76,2'sinin orta, %14,2'sinin ise yüksek düzeyde aile aylık gelir durumuna sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %68,8'inin not ortalaması 85-100 arasında, %26,4'ünün 70-85 arasında, %4,9'unun 60-70 arasındadır.

4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ölçek Puanları ve Not Ortalamalarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrılma anksiyete düzeyi puanlarının ortalaması 7,99 ve standart sapması 7,52 olduğu görülmüştür. Aynı şekilde not ortalamalarının da tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ölçek Puanları ve Not Ortalamalarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Alt boyut	N	X	SS
Ayrılma Anksiyete Düzeyi	592	7,99	7,52
Genel Not Ortalaması	592	87,87	9,64
Sosyal Bil. Ortalaması	592	87,68	10,13
Fen Bil.Ortalaması	592	86,93	12,27

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin genel not ortalamasının, sosyal bilimler ve fen bilimler ortalamalarının orta düzeyin üzerinde olduğu görülmektedir.

4.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu kısmında öğrencilerin ayrılma anksiyete bozukluğu şiddet ölçeği puanlarının yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, anne-baba birlikte yaşama durumu, anne-baba çalışma durumu, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu ve aile gelir durumu değişkenlerine göre karşılaştırılması sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Yaş	N	X	SS	χ^2	P	Gruplar arası fark
Ayrılma anksiyete düzeyi	10	71	8,34	7,50	13,3	,010	10>13, 11>13, 12>13, 13<14
	11	183	8,15	7,61			
	12	171	8,47	7,23			
	13	150	6,43	6,68			
	14	17	13,94	12,24			

Tablo 5 incelendiğinde, 10 yaş ($X=8,34$), 11 yaş ($X=8,15$), 12 yaş ($X=8,47$) ve 14 yaş ($X=13,94$) gruplarındaki öğrencilerin ayrılma anksiyete düzeylerinin 13 yaş ($X=6,43$) grubundaki öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 6.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Cinsiyet	N	X	SS	U	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	Kız	299	9,08	8,02	36840,0	,001
	Erkek	293	6,89	6,81		

Tablo 6 incelendiğinde, kız öğrencilerin ($X=9,08$) ayrılma anksiyete düzeylerinin erkek öğrencilerden ($X=6,89$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 7.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Sınıf	N	X	SS	x^2	p	Gruplar arası fark
Ayrılma anksiyete düzeyi	5	171	7,70	7,62	14,9	,002	5>8, 6>8, 7>8
	6	141	8,81	7,12			
	7	135	8,93	7,67			
	8	145	6,70	7,50			

Tablo 7 incelendiğinde, 5.sınıftaki (X=7,70), 6.sınıftaki (X=8,81) ve 7.sınıftaki (X=8,93) öğrencilerinin ayrılma anksiyete düzeylerinin 8.sınıftaki (X=6,70) öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 8.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Anne eğitim durumu	N	X	SS	x^2	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	İlköğretim	133	8,68	7,44	2,6	,275
	Lise	243	7,74	7,55		
	Üniversite	216	7,87	7,54		

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 9.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Baba eğitim durumu	N	X	SS	x^2	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	İlköğretim	88	8,72	7,78	2,1	,342
	Lise	249	8,23	7,63		
	Üniversite	255	7,52	7,32		

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 10.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Anne-Baba Birlikte Yaşama Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Anne-baba birlikte yaşama durumu	N	X	SS	U	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	Birlikte	535	7,85	7,40	13879,5	,264
	Ayrı	57	9,33	8,53		

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin anne-babalarının birlikte yaşama durumlarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 11.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Anne çalışma durumu	N	X	SS	U	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	Çalışıyor	275	8,02	7,83	42971,0	,766
	Çalışmıyor	317	7,97	7,25		

Tablo 11 incelendiğinde, öğrencilerin annelerinin çalışma durumlarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 12.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Baba çalışma durumu	N	X	SS	U	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	Çalışıyor	567	7,90	7,43	6326,0	,362
	Çalışmıyor	25	10,16	9,34		

Tablo 12 incelendiğinde, öğrencilerin babalarının çalışma durumlarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 13.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Kardeş sayısı	N	X	SS	x^2	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	Tek çocuk	72	6,60	6,89	2,9	,240
	2 kardeş	292	8,29	7,68		
	3 ve üzeri	228	8,07	7,48		

Tablo 13 incelendiğinde, öğrencilerin kardeş sayısına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 14.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Doğum sırası	N	X	SS	x^2	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	İlk çocuk	294	8,40	7,89	3,7	,293
	İkinci çocuk	197	7,07	6,58		
	Üçüncü çocuk	80	8,35	8,01		
	Dördüncü ve üzeri	21	9,62	8,22		

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin kaçınıcı kardeş olduğuna göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 15.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Aylık gelir	N	X	SS	x^2	p
Ayrılma anksiyete düzeyi	Düşük	57	8,70	8,42	0,2	,923
	Orta	451	7,80	7,21		
	Yüksek	84	8,58	8,47		

Tablo 15 incelendiğinde, öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 16.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Not Ortalaması Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Not ortalaması	N	X	SS	x^2	p
Ayrılma	85-100	407	7,89	7,56		
anksiyete	70-85	156	8,04	7,30	1,16	,560
düzeyi	60-70	29	9,28	8,21		

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin not ortalamalarına göre ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanlarının Yaş ve Not Ortalamalarına Göre Korelasyon Analiz Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu kısmında öğrencilerin ayrılma anksiyete bozukluğu şiddet ölçeği puanlarının yaşları ile ve not ortalamaları ile ilişkilerinin olup olmadığına bakmak için Spearman Korelasyon Analizin sonuçları verilmiştir.

Tablo 17.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ayrılma Anksiyetesini Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanları ve Not Ortalamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

		Genel Not Ortalaması	Sosyal Bilimler Ortalaması	Fen Bilimler Ortalaması
Ayrılma Anksiyete	r	-,029	-,017	-,042
Düzeyi	p	,475	,687	,303

Tablo16 incelendiğinde, öğrencilerin genel not ortalaması, fen bilimler ve sosyal bilimler ortalamaları ile ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 18.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları ve Not Ortalamaları İle Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

	Yaş	Genel not ortalaması	Sosyal ortalaması	Fen ortalaması	Ayrılma anksiyete düzeyi	
Yaş	r	-				
	p					
Genel not ortalaması	r	-,317	-			
	p	,000				
Sosyal ortalaması	r	-,294	,933	-		
	p	,000	,000			
Fen ortalaması	r	-,408	,866	,829	-	
	p	,000	,000	,000		
Ayrılma anksiyete düzeyi	r	-,056	-,029	-,017	-,042	-
	p	,175	,475	,687	,303	

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin genel not ortalaması, fen ve sosyal ortalamaları ile ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Buna ek olarak, öğrencilerin yaşları ile ayrılma anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Yapılan bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin ayrılma anksiyetesi belirti düzeyleri ile not ortalamaları ve bazı sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Veri analizleri sonucunda elde edilen bulgular ile literatür arasındaki değerlendirmelere bu bölümde yer verilmiştir. Bulgular incelendiği zaman, öğrencilerin genel not ortalamaları ile sosyal bilimler ve fen bilimler not ortalamalarının orta düzeyin üzerinde olduğu bulunmuştur. Öğrencilere uyguladığımız ölçek sonuçlarına baktığımızda da toplam ölçek puanlarının en yüksek 36, en düşük 0 olduğu görülmüştür. Literatürde farklı örneklem grupları üzerinde yapılan benzer çalışmalarda çocukların ayrılma anksiyetesi düzeyleri üzerinde birçok belirleyici etkenin olduğu belirtilmekte olup, ayrılma anksiyetesinin birtakım psikolojik ve sosyal sorunları da beraberinde getirdiği vurgulanmaktadır (Kaya, 2021: 369; Yılmaz, 2021: 3).

Güçlü-Saltık (2019: 78) tarafından bu konuda yapılan ve okul öncesi dönemde bulunan öğrenciler üzerinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerin %12'sinde ayrılma anksiyetesi belirtisi olduğu bulunmuştur. Irmak ve diğerleri (2016: 359) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada öğrencilerin ayrılma anksiyetesi yaşama düzeyleri ile okul reddi arasındaki ilişki incelenmiş, söz konusu çalışmada öğrencilerin %74.5'inde ayrılma anksiyetesi belirtisine rastlandığı rapor edilmiştir.

İlk olarak sosyodemografik değişkenler açısından öğrencilerin ayrılma anksiyetesi şiddet bozukluğu düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında öğrencilerin ayrılma anksiyetesi şiddet bozukluğu düzeylerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur. Ortaya çıkan bulgular değerlendirildiği zaman, en düşük ayrılma anksiyetesi şiddet bozukluğuna 13 yaş grubundaki öğrencilerin, en yüksek ayrılma anksiyetesi şiddet düzeyine ise 14 yaş grubunda yer alan öğrencilerin sahip olduğu tespit edilmiştir. Literatürde bu konuda yapılan bazı çalışma sonuçları yaş değişkeninin ayrılma anksiyetesi üzerinde belirleyici olmadığını göstermektedir (Güçlü-Saltık, 2019: 78). Yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin yaş grubuna göre anlamlı farklılık göstermesinin temelinde öğrencilerin yaş gruplarına göre ebeveynlerinden beklentilerinin birbirinden farklı olmasının yattığı düşünülebilir. Bu konuda yetişkin bireyler üzerinde yapılan bir çalışmada ergenlik döneminde ebeveyn kaybının ayrılma anksiyetesini etkilediği,

katılımcıların ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin de yaş gruplarına göre farklılaştığı bulunmuştur (Yılmaz, 2021: 45).

Yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman ayrılma anksiyetesi düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman, erkek öğrenciler ile karşılaştırıldığı zaman kız öğrencilerde ayrılma anksiyetesinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde erkek öğrenciler ile kıyaslandığı zaman kız öğrencilerin daha duygusal ve psikolojik olarak daha kırılgan olmalarının yattığı düşünülebilir. Literatürde yer alan araştırma bulguları da kız ve erkek öğrencilerin psikolojik özellikleri arasında bazı farklılıklar olduğu belirtilmektedir (Goetz vd, 2013: 2079). Araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren farklı bir çalışmada ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi düzeyi ile ilişkili unsurların incelenmesi amaçlanmış, araştırmada erkek öğrenciler ile kıyaslandığı zaman kız öğrencilerde ayrılma anksiyetesi ve davranış problemi görülme düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Kaya, 2021: 380). Literatürde bu alanda yapılan benzer çalışma sonuçları da cinsiyet değişkeninin ayrılma anksiyetesi üzerinde önemli bir unsur olduğunu göstermektedir (Kara, 2020: 39). Bu konuda yapılan bir çalışmada çocuklarda ayrılma anksiyetesi yaşama düzeyinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, ilgili çalışmada cinsiyet değişkenine göre çocukların ayrılma anksiyetesi düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Söz konusu çalışmada erkek çocuklarında ayrılma anksiyetesinin kız çocuklarından daha yüksek olduğu rapor edilmiştir (Kara, 2020: 39).

Araştırmada ulaşılan sonuçların aksine yapılan bazı çalışma sonuçları ayrılma anksiyetesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada 18 yaşından önce ayrılma anksiyetesi yaşama düzeyini etkileyen unsurların incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda katılımcıların ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Güçlü-Saltık, 2019: 78). Bu konuda yapılan ve okul öncesi dönemde bulunan çocuklar üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada cinsiyet değişkenine göre ayrılma anksiyetesinin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmaya 56 kız ve 64 erkek öğrenci katılmış, araştırmanın sonunda öğrencilerin ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Çıkrıkçı, 2020: 55). Araştırma bulguları arasında paralellik olmamasının temelinde araştırmaların farklı yaş gruplarında bulunan bireyler üzerinde yürütülmesinin yattığı düşünülebilir.

Yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim görülen sınıf değişkenine göre ele alındığı zaman ayrılma anksiyetesi düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman, beşinci, altıncı ve yedinci sınıf öğrencileri ile kıyaslandığı zaman sekizinci sınıf öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yapılan bir araştırmaya göre, ortaokul öğrencilerinin ayrılma anksiyetesi, irritabilite ve davranış sorunlarının sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir (Kaya, 2021: 380). Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin psikolojik yapılarının daha güçlü olmasının yattığı düşünülebilir. Bunun yanında ergenlik sürecinde kendi iç dünyalarının daha çok ön plana çıkması ve akran uyumu olabileceği gibi, okula daha fazla uyum göstermiş oldukları da düşünülebilir.

Yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre ele alındığı zaman ayrılma anksiyetesi düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman, anne eğitim düzeyi ilköğretim, lise ve üniversite olan öğrencilerin ayrılma anksiyeteleri arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı görülmüştür. Benzer şekilde öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeylerinin baba eğitim düzeyi değişkenine göre de anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları ile paralellik gösteren başka bir çalışmada da ebeveyn eğitim düzeyinin çocuklarda ayrılma anksiyetesi üzerinde belirleyici olmadığı bulunmuştur (Çıkrıkçı, 2020: 60). Anne ve baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin ayrılma anksiyetelerinin anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde farklı eğitim düzeylerine sahip olmalarına rağmen anne ve babaların çocuk yetiştirme tarzlarının benzerlik göstermesinin yattığı düşünülebilir. Nitekim literatürde yer alan araştırma bulguları da farklı eğitim düzeylerine sahip olsalar bile anne ve babaların çocuk yetiştirme tarz ve tutumlarının çocuklarda ayrılma anksiyetesini etkilediğini göstermektedir (Nazlıoğlu, 2019: 1; Erermiş vd, 2009: 14; Savaşlı ve Şahin-Sak, 2019: 88).

Yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin anne-baba birlikte yaşama durumlarına göre ayrılma anksiyetesi düzeyleri incelendiği zaman, gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün anne ve babasının birlikte yaşamasının yattığı düşünülebilir. Bu alanda yapılan çalışmalarda ebeveyn kaybının ya da ebeveynlerin birlikte yaşamamasının çocuklarda ayrılma anksiyetesini arttırdığı belirtilmektedir (Yılmaz, 2021: 3). Bu konuda yapılan farklı bir çalışmada anne ve babanın birlikte yaşama durumunun çocuklarda ayrılma anksiyetesi üzerindeki

etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada anne ve babası birlikte olan çocuklarda ayrılma anksiyetesinin düşük düzeyde olduğu, buna karşılık dul ya da boşanmış ebeveyn ile birlikte yaşayan çocuklarda ayrılma anksiyetesinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Fırat, 2015: 48).

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının çalışma durumuna göre ele alındığı zaman ayrılma anksiyetesi düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman, anne ve babası çalışan öğrenciler ile anne ve babası çalışmayan öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeyleri arasında anlamlı farklılığın görülmediği tespit edilmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda anne ve babanın çalışma durumuna göre çocukların ayrılma anksiyetelerinin incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerde kardeş sayısı değişkenine göre ayrılma anksiyetesine ilişkin bulgular incelendiği zaman, öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeylerinin kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu konuda yapılan farklı bir çalışmada ise ergenlik döneminde ebeveyn kaybı yaşayan ve yaşamayan bireylerde ayrılma anksiyetesinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada hem ebeveyn kaybı yaşayan hem de ebeveyn kaybı yaşamamış olan bireylerde ayrılma anksiyetesinin kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir (Yılmaz, 2021: 50). Bu konuda erken çocukluk döneminde bulunan kız ve erkek çocuklar üzerinde yapılan farklı bir çalışmada aile içinde tek olan çocukların iki ya da üç kardeşi olan çocuklara göre daha fazla ayrılma anksiyetesi yaşadıkları bulunmuştur (Çıkrıkçı, 2020: 57). Araştırma sonuçları arasında paralellik olmamasının temelinde araştırmaların farklı yaş gruplarında yer alan ve farklı sosyo-kültürel çevrelerde yetişen bireyler üzerinde yapılmasının yattığı düşünülebilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerde doğum sırası değişkenine göre ayrılma anksiyetesine ilişkin bulgular incelendiği zaman, öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeylerinin doğum sırası değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçların aksine literatürde yer alan bazı çalışmalarda doğum sırası değişkeninin ayrılma anksiyetesi üzerinde belirleyici olduğu rapor edilmiştir (Yılmaz, 2021: 53).

Gelir düzeyinin yetişkin bireylerde olduğu gibi çocuklarda da hem eğitim hayatını hem de sosyal yaşamı doğrudan etkilediği bilinmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerde yetişen çocukların akademik başarı düzeylerinin yüksek olması da bunun en temel göstergeleri arasında yer almaktadır (Akhtar ve Niazi, 2011: 956;

Koban-Koç, 2016: 100). Yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerde gelir düzeyi değişkenine göre ayrılma anksiyetesine ilişkin bulgular incelendiği zaman, öğrencilerin ayrılma anksiyetelerinin gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu çalışmamızda ise çocukların ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün benzer sosyo-ekonomik yapıya sahip ailelerde yetişmelerinin yattığı düşünülebilir.

Araştırma bulguları ile paralellik gösteren benzer bir çalışmada sosyo-demografik değişkenlerin ayrılma anksiyetesi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda katılımcıların ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin aile gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği rapor edilmiştir (Güçlü-Saltık, 2019: 78). Bunun yanında özellikle yetişkin bireyler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda ayrılma anksiyetesinin gelir düzeyi değişkenine göre farklılaştığı belirtilmektedir (Yılmaz, 2021: 56). Bu konuda yapılan bir çalışmada gelir düzeyi ile ayrılma anksiyetesi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Söz konusu çalışmada gelir düzeyi yüksek ailelerde yetişen çocuklarda ayrılma anksiyetesinin yüksek olduğu, buna karşılık düşük gelir düzeyine sahip olan ailelerde yetişen çocuklarda ayrılma anksiyetesinin de düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Çıkrıkçı, 2020: 61).

Literatürde ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalarda öğrencilerde genellikle psikolojik belirtiler ile genel kaygı düzeyinin ve sınav kaygısının akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir (Çetin ve Ceyhan, 2018: 460; Bulut-Serin ve Topses, 2018: 157; Lepp vd, 2014: 343; Kapıkıran, 2020: 409; Karaman, 2020: 1; Koca ve Dadandı, 2019: 241; Dawood vd, 2016: 57; Tugan, 2015: 98). Yapılan bu çalışmada öğrencilerin not ortalamaları ile ayrılma anksiyetesi düzeyleri arasındaki ilişki incelendiği zaman, öğrencilerin fen ve sosyal bilimler not ortalamaları ile ayrılma anksiyetesi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde araştırmaya katılan öğrencilerin ayrılma anksiyetesine sahip olma düzeylerinin yüksek olmamasının, buna paralel olarak okul yaşamında ciddi sorunlar yaşamamalarının yattığı düşünülebilir.

Yapılan çalışma da dahil olmak üzere yukarıda belirtilen araştırmalarda en belirgin özelliklerin başında şunlar gelmektedir.

- Öncelikle bu tarz çalışmaları yapanların araştırmayı yaptıkları dönem ve mekân oldukça önem arz etmektedir. Yani örneklem olarak alınan şehir, bölge, okul, tarih gibi faktörler yaş grubu ve konu aynı olsa bile sonuçları değişkenlik gösterdiği görülmektedir.
- Yapılan birçok çalışmada “ayrılma anksiyetesi” diğer anksiyeteler gibi psikolojik yapıyı olumsuz yönde etkilediği ve akademik başarıyı azalttığı görülmektedir. Bu bazen az bazen çok etkisini gösterebildiği gibi yaş ve cinsiyet etkenlerinin de bunda çok farklılıklar doğurduğu sonucunu görmekteyiz. Bir çok benzer araştırmanın farklı sonuçlar vermesinin en önemli nedenlerinin başında bu etmen ön plana çıkmaktadır. Özellikle sınıf (yaş) ilerledikçe bu kaygının azaldığı daha çok gözlenmektedir.
- Neredeyse yaygın bir şekilde bu durumlarla karşı karşıya kalan bir eğitimci olarak başta kendimizin olguya farkındalık kazanması esas alınmıştır. Yani öğrencilerimizin durumunun farkına vararak “kendi öğrencilerimizi bu konuda ne gibi katkılar sunabiliriz”, “diğer meslektaşlarımıza bu konuda yol gösterici olabilir miyiz?” gibi sorular sorarak yola çıktığımız bu araştırma bu anlamda amacına da ulaştığı kanaatindeyiz.
- Ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı düzeyiyle ilişkisini ele aldığımız bu çalışmanın ve diğer çalışmaların bize gösterdiği en önemli unsurlardan biri de kaygı düzeyleri ve akademik başarıyı sadece tek etmene dayanarak açıklanamayacağı gerçeğidir.
- Ayrılma anksiyetesi denilince akla gelen en önemli etken anne-babanın boşanması ve ayrılması anlaşılmakta olup özellikle anneden fiziksel veya ruhsal olarak ayrı kalma durumunu içerir. Lakin ayrılma anksiyetesi bu yaşlarda sevdiği şehirden, taşındığı evden ve çevreden, değiştirdiği okuldan, evcil hayvanından, öğretmeninden ve en önemlisi arkadaşlarından ayrılmayı da kapsamakta olduğu göz ardı edilmemelidir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Öğrencilerin psikolojik yapılarını olumsuz yönde etkileyen ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin akademik başarı düzeyini olumsuz yönde etkilemesi ile ilgili araştırmamız, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Adana ili Çukurova ilçesindeki ortaokullarda bulunan toplam 592 ortaokul öğrencisi ile yapılmıştır.

Sonuç olarak, “ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarını ve akademik başarı düzeyiyle ilişkisini” ele aldığımız bu araştırmaya katılan öğrencilerin ayrılma anksiyete şiddet ölçeği toplam puanlarının 0 ile 36 puan arasında değiştiği görülmüş olup; genel not ortalamaları ile sosyal bilgiler ve fen bilimleri dersine ilişkin akademik başarı düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Demografik değişkenlere göre incelendiği zaman ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin yaş grubu, cinsiyet ve öğrenim görülen sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, buna karşılık ayrılma anksiyetesi belirti düzeyinin anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne ve babanın birlikte yaşama durumu, anne ve babanın çalışma durumu, doğum sırası ve aile gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bunun yanında öğrencilerin not ortalamaları ile ayrılma anksiyetesi belirti düzeyleri arasında anlamlı ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlara ve yukarıda yapılan kısmi tartışmalar ışığında bir takım değerlendirmelerde öne çıkan önerilerimiz şunlardır;

1. Literatürde yer alan çalışmalarda ayrılma anksiyetesi ile öğrencilerin not ortalamaları arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaların var olduğu bilinmektedir. Ancak bunların zamana ve mekâna göre değişiklik arz ettiği için belli periyotlarla tekrar yapılması gerektiği ve bunlarında Meta-Analiz tarzı kriterlere tabi tutulması gerektiği kanısına ulaştık.

Özellikle araştırma yapılan dönem ve mekân oldukça önem arz etmektedir. Yani örneklem olarak alınan şehir, bölge, okul, tarih gibi faktörler yaş gurubu, cinsiyet ve konu aynı olsa bile sonuçları büyük olasılıkla farklılık arz edecektir.

2. Özellikle sık aralıklarla, farklı mekân ve zamanlarda bu tarz araştırmalar yapılmalı konuyla direkt ilgili olan psikiyat, psikolog ile kişisel sosyoloji ile toplumsal sonuçları incelenmeli ve genelde rehberlik aşamasında öğrencilere

yardımcı olacağı pratik alanda uygulanması konusunda kanaatimiz ortaya çıkmıştır. Kısaca olayın psikolojik yönünün yanında tıbbi, sosyolojik ve eğitim bilimleri yönünden disiplinler arası araştırmaya ihtiyaç duyduğu gibi bu disiplinlerin birbirlerine veri sunması gerektiği kanaatine de ulaşmış bulunmaktayız.

3. Yapılan bu çalışmada anne ve babanın birlikte yaşama durumuna göre öğrencilerin ayrılma anksiyetesi yaşama düzeylerinin farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu konuda daha geniş kapsamlı çalışma bulgularına ulaşabilmek için anne ve babası boşanmış öğrenciler ile anne ve babası birlikte yaşayan öğrencilerde ayrılma anksiyetesinin karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir.

Yaşadığımız bu dönemde özellikle anne babası ayrı veya boşanmış kişilerin geçmiş yıllara göre bu durumu daha çok kanıksadığı gözlenmiş olup; özellikle bu anlamda ve alanda kıyasa dayalı dönemsel ve tarihi araştırma yapılması ve bunların karşılaştırılması fikrine ulaştık.

Esasen bu tür çalışmalarda yada kullanılacak ölçeklerde “ayrılma anksiyetesi” denilince sadece anne-babanın boşanması seçeneğinin yanında sevdiği, şehirden taşındığı evden ve çevreden, değiştirdiği okuldan, evcil hayvanından, öğretmeninden ve en önemlisi arkadaşlarından ayrılmayı da kapsayacak seçenekler sunulması ve böylelikle araştırmanın daha da zenginleştirilmesi amaçlandırılmalıdır.

4. Benzer çalışmalar yapılarak ayrılma anksiyetesi ile not ortalaması arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olarak farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrenciler üzerinden nasıl sonuçlar elde edileceği önem arz etmektedir.
5. Bu tür araştırmalarda ayrılma anksiyetesinin yanında not ortalaması ile farklı psikolojik unsurlar (sınav kaygısı, akademik erteleme, stres, kaygı vb.) arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
6. Çalışmamızda “Sosyodemografik bilgi formu ve 10 maddeden oluşan DSM-5 Ayrılma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu” esas alınmıştır. Ancak bu tür çalışmaların güvenilirlik ve geçerliliğin yanı sıra daha kapsamlı olması isteniyorsa tek bir ölçek yerine belki birkaç ölçek daha kullanılabilir. Kanaatimizce böyle bir araştırmada bir yüksek lisans tezini aşacak boyutta olmasına rağmen birkaç ölçek kullanıldığı takdirde çok daha kapsamlı ve daha net sonuçlar çıkacağı muhakkaktır.

7. Ayrılma anksiyetesi diğer anksiyeteler gibi psikolojik yapıyı olumsuz yönde etkilediği ve akademik başarıyı azalttığı görülmektedir. Bu bazen az bazen çok etkisini gösterebildiği gibi yaş ve cinsiyet etkenlerinin de bunda çok farklılıklar doğurduğu sonucunu görmekteyiz. Birçok benzer araştırmanın farklı sonuçlar vermesinin en önemli nedenlerinin başında bu etmen bazen başka aktör olarak ön plana çıkmaktadır. Özellikle sınıf (yaş) ilerledikçe bu kaygının azaldığı daha çok gözlemlendiği gibi erkeklerde kızlara oranla daha az seyretmektedir. Yine de “ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı düzeyiyle ilişkisini” değerlendirdiğimiz bu çalışmamızın bize gösterdiği en önemli unsurlardan biri de kaygı düzeyleri ve akademik başarıyı sadece tek etmene dayanarak açıklanamayacağı gerçeğidir.
8. Esasen bu çalışmamızda sürekli öğrencilerle içli dışlı olan biz öğretmenler başta durumu iyi kavramak ve buna göre davranış sergileyip eğitimde pratiğe dökmek için bu tür çalışmalardan haberdar olmanın önemine vakıf olduk. Bu yüzden öğrencilerimizin durumunun farkına vararak “kendi öğrencilerimizi bu konuda ne gibi katkılar sunabiliriz”, “diğer meslektaşlarımıza bu konuda yol gösterici olabilir miyiz?” gibi sorular sorarak yola çıktığımız bu araştırma bize çok şey katmıştır.

KAYNAKÇA

- Açıl, E. (2012). Fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin ilköğretim öğrencilerinin bilimsel yaratıcılıklarına ve akademik başarılarına etkisi. [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]
- Ahmetoğlu, E., Görmez, V., Coşkun, M., Öztürk, M., & Coşkun-Ögeyik, M. (2017). Öğretmen adaylarında dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve sosyal kaygı bozukluğunun yaygınlığı ve komorbiditesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 96-103.
- Akgün, A., Gönen, S., & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299.
- Akhtar, Z., & Niazi, H.K. (2011). Therelationshipbetweensocio-economicstatusandlearningachievement of students at secondarylevel. *International Journalof AcademicResearch*, 3(2), 956-962.
- Alıcı, Ö. (2021). Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu ve yeme bozukluğu arasındaki [Yüksek Lisans Tezi, Kent Üniversitesi]
- Ali, M. S., Awan, A. S., Batool, S., & Muhammad, N. (2013). *Secondaryschoolstudents' test anxietyandachievement in English*. *International Journal of English andLiterature*, 3(1), 131-138.
- Alisinanoğlu, F. & Ulutaş, İ. (2003). Çocukların kaygı düzeyleri ile annelerinin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28(128), 65-71.
- Allahyarova, L. (2020). Anksiyete bozukluğu olan çocuk ve ergenlerde travmanın kuşaklar arası etkisi [Uzmanlık Tezi, Çukurova Üniversitesi]
- Alvarez-Perez, Y., Rivero, F., Herrero, M., Viña, C., Fumero, A., Betancort, M., & Penate, W. (2021). Changes in brainactivationthroughcognitive-behavioraltherapywithexposuretovirtualreality: A neuroimagingstudy of specificphobia. *Journal of ClinicalMedicine*, 10(16), 3505.
- Amponsah, M. O., Milledzi, E. Y., Ampofo, E. T., & Gyambrach, M. (2018). Relationshipbetweenparentalinvolvementandacademicperformance of seniorhighschoolstudents: Thecase of AshantiMampongMunicipality of Ghana. *AmericanJournal of EducationalResearch*, 6(1), 1-8.

- Anlayışlı, C. & Serin, N. B. (2019). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyonun cinsiyet, akademik başarı ve internete giriş süreleri açısından incelenmesi. *Folklor/edebiyat*, 25(97), 730-743.
- Antonietti, C., Camerini, A. L., & Marciano, L. (2020). The impact of self-esteem, family and peer cohesion on social appearance anxiety in adolescence: Examination of the mediating role of coping. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 1089-1102.
- Arslan, B. & Babadoğan, C. (2005). İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stillerinin akademik başarı düzeyi, cinsiyet ve yaş ile ilişkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21(14), 35-48.
- Aydın, A.B. (2020). Yetişkin bireylerde erken dönem uyum bozucu şemalar ile bağlanma stilleri ve ayrılık kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]
- Bahçetepe, Ü. & Giorgetti, F. M. (2015). Akademik başarı ile okul iklimi arasındaki ilişki. *Istanbul Journal of Innovation in Education*, 1(3), 83-101.
- Balogun, A. G., Balogun, S. K., & Onyencho, C. V. (2017). Test anxiety and academic performance among undergraduates: The moderating role of achievement motivation. *The Spanish Journal of Psychology*, 20, 1-8.
- Baxter, A. J., Scott, K. M., Vos, T., & Whiteford, H. A. (2013). Global prevalence of anxiety disorders: A systematic review and meta-regression. *Psychological Medicine*, 43(5), 897-910.
- Becker, E. S., Rinck, M., Türke, V., Kause, P., Goodwin, R., Neumer, S., & Margraf, J. (2007). Epidemiology of specific phobia subtypes: findings from the Dresden Mental Health Study. *European Psychiatry*, 22(2), 69-74.
- Bellibaş, B.E. (2004). Ayrılma anksiyetesi bozukluğu olgularının davranış stili özellikleri ile annelerinin mizaç özelliklerinin değerlendirilmesi [Uzmanlık Tezi, Ege Üniversitesi]
- Bellibaş, E., Büküşoğlu, N. & Erermiş, S. (2005). Ayrılma anksiyetesi bozukluğu tanımlı bir grup çocukta mizaç özellikleri. *Ege Tıp Dergisi*, 44(1), 39-44.
- Bhat, M. A., Joshi, J., & Wani, I. A. (2016). Effect of socioeconomic status on academic performance of secondary school students. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(4), 32-37.

- Bingol, D., Oguzhanoglu, N. K., & Yucens, B. (2021). Cognitive functions and childhood traumas in panic disorder. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 34(2).
- Blechert, J., Michael, T., Grossman, P., Lajtman, M., & Wilhelm, F. H. (2007). Autonomic and respiratory characteristics of posttraumatic stress disorder and panic disorder. *Psychosomatic Medicine*, 69(9), 935-943.
- Byrne, G., Rosenfeld, G., Leung, Y., Qian, H., Raudzus, J., Nunez, C., & Bressler, B. (2017). Prevalence of anxiety and depression in patients with inflammatory bowel disease. *Canadian Journal of Gastroenterology and Hepatology*, 1-7.
- Bulut-Serin, N., & Aysan, F. (2021). Lise öğrencilerinin depresyon ve olumsuz otomatik düşüncelerinin cinsiyet ile akademik başarı açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 285-296.
- Bulut-Serin, N., & Topses, G. (2017). Lise öğrencilerinde görülen psikolojik belirtilerin cinsiyet ve akademik başarı açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 12(18), 157-172.
- Canabakan-Koç, N. (2015). Okul öncesi dönem adaptasyon sürecinde ayrılık anksiyetesi bozukluğu geliştirmiş 48-66 aylık çocuklarda ebeveyn tutumlarının etkisi [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]
- Caruth, G. D. (2018). Student engagement, retention, and motivation: Assessing academic success in today's college students. *Participatory Educational Research*, 5(1), 17-30.
- Cesur, C. (2017). Bir grup çalışan yetişkinde kaygı düzeyi, mükemmeliyetçilik ve öfke arasındaki ilişki [Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi]
- Ceyhan, A., & Ceyhan, E. (2009). Relationship between early separation anxiety and depressive symptoms: The mediating role of locus of control and problem solving skills. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 7(1), 3-17.
- Cheewaparakobkit, P. (2013). Study of factors analysis affecting academic achievement of undergraduate students in international program. In *Proceedings of the International Multi-Conference of Engineers and Computer Scientists*, 1, 13-15.
- Corkum, P., McGonnell, M., & Schachar, R. (2010). Factors affecting academic achievement in children with ADHD. *Journal of Applied Research on Learning*, 3(9), 1-14.

- Çakır, S. (2010). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan sosyal kaygıyla başa çıkma programının lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]
- Çelikten, M. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(19), 207-237.
- Çepikkurt, F. & Coşkun, F. (2010). Socialphysiqueanxietyand body imagesatisfactionlevels of collegiandancers. Pamukkale Journal of SportSciences, 1(2), 17-24.
- Çetin, N.,& Ceyhan, E. (2018). Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının sürekli kaygı, akılcı olmayan inanç, öz düzenleme ve akademik başarı ile ilişkisi.Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(2), 460-479
- Çıkrıkçı, A. (2020). Okul öncesi eğitime yeni başlayan çocukların ayrılma kaygıları ile annelerinin kaygıları arasındaki ilişki [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]
- Dallaire, D. H.,&Weinraub, M. (2005). Predictingchildren'sseparationanxiety at age 6: Thecontributions of infant–motherattachmentsecurity, maternalsensitivity, andmaternalseparationanxiety. Attachment& Human Development, 7(4), 393-408.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7(14), 75-99.
- Das-Munshi, J., Goldberg, D., Bebbington, P. E., Bhugra, D. K., Brugha, T. S., Dewey, M. E., ... &Prince, M. (2008). Publichealthsignificance of mixedanxietyanddepression: beyondcurrentclassification. The British Journal of Psychiatry, 192(3), 171-177.
- Dawood, E., Al Ghadeer, H., Mitsu, R., Almutary, N., &Alenezi, B. (2016). Relationshipbetween Test AnxietyandAcademicAchievementamongUndergraduateNursingStudents. Journal of EducationAndPractice, 7(2), 57-65.
- Demirkol-Tunca, R. & Akdemir, D. (2020). Seçici konuşmazlık tanısı konan bir çocukta çok eksenli tedavi yaklaşımı. Turk J Child AdolescMentHealth, 27(2), 120-3.
- Demirtaş, H. & Özer, N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarısı arasındaki ilişkisi. Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 2(1), 34-47.

- Dev, M. (2016). Factors affecting the academic achievement: A study of elementary School Students of NCR Delhi, India. *Journal of Education and Practice*, 7(4), 70-74.
- Dilmaç, O. (2010). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Güzel sanatlar enstitüsü dergisi*, (24), 49-65.
- Diriöz, M. (2010). Ayrılma anksiyetesi için yapılandırılmış klinik görüşme, çocukluk ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçekleri'nin geçerlilik ve güvenilirliği. [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]
- Dudaite, J. (2016). Impact of socio-economic home environment on student learning achievement. *Independent Journal of Management & Production*, 7(3), 854-871.
- Eapen, V., Johnston, D., Apler, A., Rees, S., & Silove, D. M. (2013). Adult separation anxiety during pregnancy and its relationship to depression and anxiety. *Journal of Perinatal Medicine*, 41(2), 159-163.
- Erdil, Z. (2010). Sosyoekonomik olarak risk altında bulunan çocuklara yönelik erken müdahale programları ve akademik başarı ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 17(1), 72-78.
- Ereymiş, S., Bellibaş, E., Özbaran, B., Büküşoğlu, N. D., Altıntoprak, E., Bildik, T., vd., (2009). Ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan okul öncesi yaş grubu çocukların annelerinin mizaç özellikleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 14-21.
- Ersoy, F., Edirne, T. & Oğuz, T. F. (2003). Birinci basamakta anksiyete bozuklukları. *Sted*, 12(10), 366-369.
- Faisal-Cury, A., & Rossi Menezes, P. (2007). Prevalence of anxiety and depression during pregnancy in a private setting sample. *Archives of Women's Mental Health*, 10(1), 25-32.
- Fawcett, E. J., Fairbrother, N., Cox, M. L., White, I. R., & Fawcett, J. M. (2019). The prevalence of anxiety disorders during pregnancy and the postpartum period: a multivariate Bayesian meta-analysis. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 80(4), 1-27.
- Fernandes, M. A., Ribeiro, H. K. P., Santos, J. D. M., Monteiro, C. F. D. S., Costa, R. D. S., & Soares, R. F. S. (2018). Prevalence of anxiety disorders as a cause of workers' absence. *Revista Brasileira De Enfermagem*, 71, 2213-2220.
- Fırat, B. (2015). Ayrılma anksiyetesi belirtisi gösteren çocuklarda kaygı ve depresyon düzeyinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]

- Gardenswartz, C. A., & Craske, M. G. (2001). Prevention of panic disorder. *Behavior Therapy*, 32(4), 725-737.
- Goetz, T., Bieg, M., Lüdtke, O., Pekrun, R., & Hall, N. C. (2013). Do girls really experience more anxiety in mathematics?. *Psychological Science*, 24(10), 2079-2087.
- Goldin, P. R., Ziv, M., Jazaieri, H., Weeks, J., Heimberg, R. G., & Gross, J. J. (2014). Impact of cognitive-behavioral therapy for social anxiety disorder on the neural bases of emotional reactivity to and regulation of social evaluation. *Behaviour Research and Therapy*, 62, 97-106.
- Gökçe, H., & Saraçoğlu, S. (2018). Bilgisayar destekli öğretimin 8. sınıf öğrencilerinin Asitler ve Bazlar konusundaki akademik başarı düzeylerine, mantıksal düşünme yeteneklerine ve tutumlarına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(4), 1383-1394.
- Gökçe, T., & DüNDAR, C. (2008). Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde çalışan hekim ve hemşirelerde şiddete maruziyet sıklığı ve kaygı düzeylerine etkisi. *Journal of Turgut Ozal Medical Center*, 15(1), 25-28.
- Göktaş, Ö., & Gürbüz Türk, O. (2010). Okuduğunu anlama becerisinin ilköğretim ikinci kademe matematik dersindeki akademik başarıya etkisi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 52-66.
- Gungormus, Z., & Erciyas, K. (2009). Evaluation of the relationship between anxiety and depression and bruxism. *Journal of International Medical Research*, 37(2), 547-550.
- Güçlü-Saltık, F. (2019). Edirne il merkezi anaokulu çocukları ve ebeveynlerinde ayrılma anksiyetesi sıklığı ve etkileyen faktörler [Uzmanlık Tezi, Trakya Üniversitesi]
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2(6), 14-17.
- Gürçay, E. (2008). Ergenlerde madde bağımlılığı ile yakınlarından ayrılma sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi]
- Hagger, M. S., & Stevenson, A. (2010). Social physique anxiety and physical self-esteem: Gender and age effects. *Psychology and Health*, 25(1), 89-110.
- Ham, P., Waters, D. B., & Oliver, M. N. (2005). Treatment of panic disorder. *American Family Physician*, 71(4), 733-739.

- Hedman, E., Ström, P., Stünkel, A., & Mörtberg, E. (2013). Shame and guilt in social anxiety disorder: Effects of cognitive behavior therapy and association with social anxiety and depressive symptoms. *PloS One*, 8(4), 1-8.
- Hoehn-Saric, R., McLeod, D. R., Funderburk, F., & Kowalski, P. (2004). Somatic symptoms and physiologic responses in generalized anxiety disorder and panic disorder: an ambulatory monitor study. *Archives of General Psychiatry*, 61(9), 913-921.
- Ibrahim, N., Dania, A. K., Lamis, E. K., Ahd, A. H., & Asali, D. (2013). Prevalence and predictors of anxiety and depression among female medical students in King Abdulaziz University, Jeddah, Saudi Arabia. *Iranian Journal of Public Health*, 42(7), 726-736.
- Inam, S. N. B., Saqib, A., & Alam, E. (2003). Prevalence of anxiety and depression among medical students of private university. *Journal-Pakistan Medical Association*, 53(2), 44-46.
- Irmak, M. Y., Irmak, A., Murat, D. & Üçok-Demir, N. (2016). Ayrılık anksiyetesi bozukluğu ile ilişkili okul reddi; Bir ergen olgu. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 6(4), 357-360.
- Iverach, L., O'Brian, S., Jones, M., Block, S., Lincoln, M., Harrison, E., ... & Onslow, M. (2009). Prevalence of anxiety disorders among adults seeking speech therapy for stuttering. *Journal of Anxiety Disorders*, 23(7), 928-934.
- Kapıkıran, Ş. (2020). Ergenlerde ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide akademik dayanıklılığın aracı rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 409-430.
- Kapıkıran, Ş. & Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 21-30.
- Kara, İ. (2020). Ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan çocukların annelerindeki ayrılma anksiyetesi bozukluğu yaygınlığı [Uzmanlık Tezi, Kocaeli Üniversitesi]
- Karadağ, E., & Sölpük, N. (2018). Relationship between depression and anxiety symptoms in studies conducted in Turkey: A meta-analysis study. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 31(2), 1-15.
- Karaman, G. (2020). Üniversite öğrencilerinin akademik başarısı ile stres ve kaygının ilişkisi. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]

- Karaman, S. (2009). Sağlık ile ilgili programlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]
- Karaman, G. (2020). Üniversite öğrencilerinin akademik başarısı ile stres ve kaygının ilişkisi [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]
- Karamustafalıoğlu, O.,&Yumrukçal, H. (2011). Depresyon ve anksiyete bozuklukları. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni, 45(2), 65-74.
- Kaya, A. (2021). 5-8. Sınıf öğrencilerinin ayrılma anksiyetesi, irritabilite ve davranışsal sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(2), 369-387.
- Kaya, M. M. (2021). Ayrılma kaygısı bozukluğu üzerine bir inceleme. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 4(2), 209-220.
- Kaya, M. & Varol, K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun örneği). Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 17(17), 31-63.
- Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 9(01), 69-83.
- Kılıç, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]
- Kim, S. J., Kim, B. N., Cho, S. C., Kim, J. W., Shin, M. S., Yoo, H. J., & Kim, H. W. (2010). The prevalence of specific phobia and associated co-morbid features in children and adolescents. *Journal of Anxiety Disorders*, 24(6), 629-634.
- Kirmizioğlu, Y., Doğan, O., Kuğu, N., & Akyüz, G. (2009). Prevalence of anxiety disorders among elderly people. *International Journal of Geriatric Psychiatry: A journal of The Psychiatry of Late Life And Allied Sciences*, 24(9), 1026-1033.
- Koban-Koç, D. (2016). İngilizce öğretmeni adaylarının sosyo-ekonomik statülerinin akademik başarılarına olan etkisi. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 10(2), 100-112.
- Koca, F.,& Dadandı, İ. (2019). Akademik öz-yeterlik ile akademik başarı arasındaki ilişkide sınav kaygısı ve akademik motivasyonun aracı rolü. *İlköğretim Online*, 18(1), 241-252.

- Kocak, O., Goksu, I., Goktas, Y. (2021). The factors affecting academic achievement: a systematic review of meta analyses. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 8(1), 454-484.
- Kossowsky, J., Pfaltz, M. C., Schneider, S., Taeymans, J., Locher, C. & Gaab, J. (2013). The separation anxiety hypothesis of panic disorder revisited: a meta-analysis. *American Journal of Psychiatry*, 170(7), 768-781.
- Koyuncu, M., Tok, S., Canpolat, A. M., & Catikkas, F. (2010). Body image satisfaction and dissatisfaction, social physique anxiety, self-esteem, and body fat ratio in female exercisers and nonexercisers. *Social Behavior and Personality: An international journal*, 38(4), 561-570.
- Karaca, B. K. & Ateş, N. (2019). Yaygın kaygı bozukluğu ve öfke kontrol probleminde şema terapiyi kullanmak: bir vaka üzerinden anlatım. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(2), 169-182.
- Kurtuluş, N. (2012). Yaratıcı düşünmeye dayalı öğretim uygulamalarının bilimsel yaratıcılık bilimsel süreç becerileri ve akademik başarıya etkisi [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]
- LeBeau, R. T., Glenn, D., Liao, B., Wittchen, H. U., Beesdo-Baum, K., Ollendick, T., & Craske, M. G. (2010). Specific phobia: a review of DSM-IV specific phobia and preliminary recommendations for DSM-V. *Depression and Anxiety*, 27(2), 148-167.
- Lepine, J. P. (2002). The epidemiology of anxiety disorders: Prevalence and societal costs. *Journal of Clinical Psychiatry*, 63, 4-8.
- Lepp, A., Barkley, J. E., & Karpinski, A. C. (2014). The relationship between cell phone use, academic performance, anxiety, and satisfaction with life in college students. *Computers in Human Behavior*, 31, 343-350.
- Ma, Y., Siu, A., & Tse, W. S. (2018). The role of high parental expectations in adolescents' academic performance and depression in Hong Kong. *Journal of Family Issues*, 39(9), 2505-2522.
- Mammadov, E. & Keser, E. (2016). Duygusal zekâ ile akademik başarı ilişkisi: turizm lisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(3), 85-101.

- Marshall, R. D., Schneier, F. R., Lin, S. H., Simpson, H. B., Vermes, D., & Liebowitz, M. (2000). Childhood trauma and dissociative symptoms in panic disorder. *American Journal of Psychiatry*, 157(3), 451-453.
- Merckelbach, H., de Jong, P. J., Muris, P., & van Den Hout, M. A. (1996). The etiology of specific phobias: A review. *Clinical Psychology Review*, 16(4), 337-361.
- Mersha, Y., Bishaw, A., & Tegegne, F. (2013). Factors affecting female students' academic achievement at Bahir Dar University. *Journal of International Cooperation in Education*, 15(3), 135-148.
- Morrissey, T. W., Hutchison, L., & Winsler, A. (2013, August 5). Family income, school attendance, and academic achievement in elementary school. *Developmental Psychology*, 1-14.
- Nachmias, C. F. ve Nachmias, D. (1996). *Research methods in the social sciences* (5th ed.). London: St. Martin's Press Inc.
- Namlı, Z., Özbay, A., & Tamam, L. (2022). Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu: bir gözden geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(1), 46-56.
- Nartgün, Ş., & Çakır, M. (2014). Lise öğrencilerinin akademik başarılarının akademik güdülenme ve akademik erteleme eğilimleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 379-391.
- Nazlıoğlu, A.G. (2019). Çocuğun ayrılık kaygısı ile annelerinin kaygı düzeyleri ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişki [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]
- Onur, E., Alkın, T., Monkul, E. S. & Fidaner, H. (2004). Panik-agorafobi spektrumu kavramı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 15(3), 215-223.
- Ovansa, J. U. (2017). Effect of socio-economic status on the academic performance of senior secondary school students (a case study of public senior secondary schools in Adavi LGA of Kogi State). *International Journal of Education and Evaluation*, 3(8), 7-17.
- Özakkaş, T. (2014). *Anksiyete bozuklukları ve tedavisi*. İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Özer, İ. Ö. (2018). Bağlanmanın doğal sonucu: Ayrılma kaygısı. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 125-134.
- Özer, Ö., & Yalçın, İ. (2020). Bilişsel-davranışçı terapiye dayalı psiko-eğitim programının üniversite öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeylerine etkisi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 161-168.

- Özkan, S. (2018). Obsesif kompulsif bozukluk (saplantı-zorlantı bozukluğu) takıntı hastalığı. *Humanite Psikiyatri*, 1-15.
- Özkan-Demir, N. & Görgülü, Y. (2020). Bir üniversite hastanesi psikiyatri polikliniğine başvuran yaygın anksiyete bozukluğu tanılı hastalarda ayrılma anksiyetesi bozukluğu görülme sıklığı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 188-195.
- Parlak, H.Y. (2020). Hastanede yatan çocukların annelerinin anksiyete ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]
- Pavlova, B., Perlis, R. H., Alda, M., & Uher, R. (2015). Lifetime prevalence of anxiety disorders in people with bipolar disorder: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet Psychiatry*, 2(8), 710-717.
- Peleg, O. (2009). Test anxiety, academic achievement, and self-esteem among Arab adolescents with and without learning disabilities. *Learning Disability Quarterly*, 32(1), 11-20.
- Perry, S., McGrother, C. W., Turner, K., & Leicestershire MRC Incontinence Study Group. (2006). An investigation of the relationship between anxiety and depression and urge incontinence in women: Development of a psychological model. *British Journal of Health Psychology*, 11(3), 463-482.
- Planchard, M., Daniel, K. L., Maroo, J., Mishra, C., & McLean, T. (2015). Homework, motivation, and academic achievement in a college genetics course. *Bioscene: Journal of College Biology Teaching*, 41(2), 11-18.
- Price, M., & Anderson, P. L. (2011). The impact of cognitive behavioral therapy on post event processing among those with social anxiety disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 49(2), 132-137.
- Polat, E. (2017). Kaygı düzeyi ve akademik özyeterlik inancının akademik başarı ile ilişkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 1-22.
- Rana, R., & Mahmood, N. (2010). The relationship between test anxiety and academic achievement. *Bulletin of Education and Research*, 32(2), 63-74.
- Roy, M., & Giraldo-García, R. (2018). The Role of Parental Involvement and Social/Emotional Skills in Academic Achievement: Global Perspectives. *School Community Journal*, 28(2), 29-46.
- Rytkönen, H., Parpala, A., Lindblom-Ylänne, S., Virtanen, V., & Postareff, L. (2012). Factors affecting bioscience students' academic achievement. *Instructional Science*, 40(2), 241-256.

- Sabri, M. F., Gudmunson, C. G., Griesdorn, T. S., & Dean, L. R. (2020). Influence of familyfinancialsocialization on academicsuccess in college. *Journal of Financial Counselingand Planning*, 31(2), 267-283.
- Sancassiani, F., Romano, F., Balestrieri, M., Caraci, F., DiSciascio, G., Drago, F., ... &Carta, M. G. (2019). Theprevalence of specificphobiabyage in an ItalianNationwideSurvey: how muchdoes it affectthequality of life?.*ClinicalPracticeandEpidemiology in MentalHealth*, 15, 3037.
- Santabarbara, J., Lasheras, I., Lipnicki, D. M., Bueno-Notivol, J., Pérez-Moreno, M., López-Antón, R., ... &Gracia-García, P. (2021). Prevalence of anxiety in the COVID-19 pandemic: An updated meta-analysis of community-basedstudies. *Progress in Neuro-PsychopharmacologyandBiologicalPsychiatry*, 109, 2-15.
- Savaşlı, E.,& Şahin-Sak, İ. T. (2019). Ebeveyn tutumları ile yetişkin ayrılık kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4),
- Sertelin-Mercan, Ç.& Yavuzer, H. (2017). Bilişsel-davranışçı yaklaşımla bütünleştirilmiş sosyal beceri eğitiminin ergenlerin sosyal kaygı düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1187-1202.
- Sığrı, Ü. & Gürbüz, S. (2011). Akademik başarı ve kişilik ilişkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10(1), 30-48.
- Straube, T., Glauer, M., Dilger, S., Mentzel, H. J., &Miltner, W. H. (2006). Effects of cognitive-behavioraltherapy on brainactivation in specificphobia. *Neuroimage*, 29(1), 125-135.
- Suna, H. E. & Özer, M. (2021). Türkiye’de sosyoekonomik düzey ve okullar arası başarı farklarının akademik başarı ile ilişkisi. *Journal of Measurementand Evaluation in EducationandPsychology*, 12(1), 55-71.
- Suna, H.E., Özer, M., Şensoy, S., Gür, B., Gelbal, S., & Aşkar, P. (2021). Türkiye’de akademik başarının belirleyicileri. *Journal of EconomyCultureandSociety*, (64), 143-162.
- Swami, V., Robinson, C., &Furnham, A. (2021). Associationsbetween body image, socialphysiqueanxiety, anddatinganxiety in heterosexualemergingadults. *Body Image*, 39, 305-312.
- Süral, S.,& SARITAŞ, E. (2015). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının fen ve teknoloji öğretimi dersindeki öğrenme stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 31-44.

- Sahin, E., Barut, Y., Ersanli, E., & Kumcagiz, H. (2014). Self-Esteem and Social Appearance Anxiety: An Investigation of Secondary School Students. *Online Submission*, 4(3), 152-159.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Şirvanlı-Özen, D., & Temizsu, E. (2010). Anksiyete ve depresif bozukluklarda örtüşen ve ayrışan belirtiler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(1), 1-14.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021). Anksiyete bozuklukları klinik protokolü (Versiyon 1.0). Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Tamam, L. & Demirkol, M.E. (2019). Anksiyete bozuklukları. *Dahili Branşlar - Ruh Sağlığı ve Hastalıkları*, 1642-1643.
- Taylor, C. B. (2006). Panic disorder. *BMJ*, 332(7547), 951-955.
- Tokgöz, Ö. (2017). Sınavlarına hazırlanan çocuklarda kaygı düzeyi, yaşam kalitesi ve ebeveyn tutumları açısından cinsiyetler arasındaki farkların incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi]
- Tokinan, B. Ö. (2013). Öğretmen adaylarının müzik performans kaygılarının bireysel özellikler bakımından incelenmesi. *Fine Arts*, 9(2), 84-100.
- Tosun, Ü., & Zorlu, A. (2019). İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin kaygı ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 744-780.
- Tözün, M. & Babaoğlu, A. B. (2016). Fobiler ve sağlıklı yaşam davranışları: Bir halk sağlığı bakışı. *Fam Pract Palliat Care*, 1(1), 24-26.
- Tugan, S. E. (2015). Relationship between test anxiety and academic achievement. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 98-106.
- Tuna, Ç. (2020). Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Nedir? <https://www.erdempsiyatri.com/ayrilma-anksiyetesi-bozuklugu-belirtileri-ve-tedavisi-nedir> erişim tarihi: 15.06.2022
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanınış ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, 4, 12-16.
- Twenge, J. M., & Joiner, T. E. (2020). US Census Bureau-assessed prevalence of anxiety and depressive symptoms in 2019 and during the 2020 COVID-19 pandemic. *Depression And Anxiety*, 37(10), 954-956.
- Uzun, G. & Çokluk Bökeoğlu, Ö. (2019). Akademik başarının okul, aile ve öğrenci özellikleri ile ilişkisinin çok düzeyli yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(3), 655-684.

- De Venter, M., Van Den Eede, F., Pattyn, T., Wouters, K., Veltman, D. J., Penninx, B. W., & Sabbe, B. G. (2017). Impact of childhood trauma on course of panic disorder: contribution of clinical and personality characteristics. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 135(6), 554-563.
- Wright, B., Tindall, L., Scott, A. J., Lee, E., Cooper, C., Biggs, K., ... & Marshall, D. (2022). One session treatment (OST) is equivalent to multi-session cognitive behavioral therapy (CBT) in children with specific phobias (ASPECT): Results from a national non-inferiority randomized controlled trial. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 1-11.
- Yang, C., & Chang, Y. S. (2012). Assessing the effects of interactive blogging on student attitudes towards peer interaction, learning motivation, and academic achievements. *Journal of Computer Assisted Learning*, 28(2), 126-135.
- Yıldırım, E.A. (2019). Yetişkinlerde ayrılık anksiyetesi belirtileri ile depresyon belirtileri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]
- Yıldız, S. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Sorunu: Nicel ve Nitel paradigmalardan Örneklem Kuramına Bütüncül Bir Bakış
- Yılmaz, E. (2015). Obezite grubunda ayrılma anksiyetesi [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi]
- Yılmaz, E.N. (2021). Ergenlik döneminde (11-17) ebeveyn kaybının yetişkinlikte stres algısı ve ayrılık anksiyetesi üzerindeki etkisinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi]
- Yalın-Sapmaz, Ş., Özek Erkurun, H. & Ergin, D., Şen Celasin, N., Öztürk, M., Karaarslan, D., Köroğlu, E. & Aydemir, Ö. (2016). DSM-5 Ayrılık Anksiyetesi Bozukluğu Şiddet Ölçeği Çocuk Formunun (11-17 Yaş) Türkçe Güvenilirliği ve Geçerliliği. 21. Ergen Günleri, Denizli.
- Yousefi, F., Redzuan, M., Bte, M., Juhari, R.B., Talib, M.A. (2010). The effect of family income on test anxiety and academic achievement among Iranian high school students. *Asian Soc Sci*. 6(6), 89, 93.

EKLER

EK 1. Etik Onay Formu

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Esengül ÇELİK
ÖĞRENCİ NO	2020011031
TEL. NO.	
E - MAIL	
ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	PSİKOLOJİ
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP - YAPILMADIĞI	2022 / 2023 - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Ortaokul Öğrencilerinde ayrıma anksiyetesinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı ile ilişkisinin incelenmesi
TEZİN AMACI	Araştırmanın amacı ortaokul Öğrencilerinde ayrıma anksiyetesinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı ile ilişkisinin incelenmesidir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Yapılan bu çalışmada ortaokul öğrencilerinde ayrıma anksiyetesi belirti düzeyinin sosyodemografik özelliklere göre farklılıklarının ve akademik başarı ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modelinden faydalanılmıştır. Araştırmaya ortaokullarda öğrenim gören 299 kız ve 293 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde "DSM-5 Ayrıma Anksiyete Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analiz aşamasında SPSS 22 programında Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin hem fen ve sosyal bilgiler not ortalamalarının hem de genel not ortalamalarının orta seviyede olduğu bulunmuştur. Öğrencilerde ayrıma anksiyetesi düzeyinin yaş grubu, cinsiyet ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Buna karşılık ayrıma anksiyetesinin anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne ve babanın birlikte yaşama durumu, anne ve babanın çalışma durumu, doğum sırası ve aile gelir düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermediği belirlenmiştir (p>0.05). Bunun yanında öğrencilerde ayrıma anksiyetesi ile not ortalamaları arasında anlamlı ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir (p>0.05). Sonuç olarak, ortaokulda bulunan öğrencilerde ayrıma anksiyetesi belirti düzeyi ile not ortalaması arasında anlamlı ilişkinin bulunmadığı, bunun yanında ayrıma anksiyetesi belirti düzeyinin bazı demografik değişkenlere göre farklılaştığı söylenebilir.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI, ŞUBE Sİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAĞI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) (2) Sayfa DSM-V Ayrıma Anksiyetesi Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu. 2) (1) Sayfa Demografik Bilgi Formu.
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Esengül ÇELİK	ÖĞRENCİNİN İMZASI: Evrak aslı enstitü müdürlüğünde TARİH: 24 /09/ 2022 ıslak imzalıdır.

TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu Psikoloji faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1. TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2. TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI		
Soner ÇAKMAK Doç. Dr. Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Adı - Soyadı: Unvanı: İmzası: / / 20.....	Şükrü UĞUZ Prof. Dr. Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.		Murat KOÇ Prof. Dr. Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tefvik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.	Evrak aslı enstitü müdürlüğünde ıslak imzalıdır.
..... / / 20..... / / 20..... / / 20..... / / 20..... / / 20..... / / 20..... / / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒					
OY ÇOKLUĞU İLE	☐	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 02/09/2022 - 17/09/2022 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi tarafımızca uygundur.				
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

EK 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ETİK KURULU
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu formun amacı araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsamda “Ortaokul Öğrencilerinde Ayrılma Anksiyetesinin Sosyodemografik Özelliklere Göre Farklılıklarının Ve Akademik Başarı Düzeyiyle İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı araştırma “Esengül ÇELİK” tarafından **gönüllü katılımcılarla** yürütülmektedir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan **çıkabilirsiniz**. Bu formu onaylamanız, **araştırmaya katılım için onam verdiğiniziz** anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinde ayrılma anksiyetesinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi, bunun yanında ayrılma anksiyetesi ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir.

Araştırmanın Nedeni: Çağ Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans Tez Çalışması

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: Adana İli Çukurova İlçesi Ortaokulları

Çalışmaya Katılım Onayı:

Araştırmanın amacını, nedenini, yürütüleceği yer ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Araştırma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunuldu. Bu araştırma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile ***)

Adı-Soyadı:

İmzası ***:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Esengül ÇELİK

e-posta:

İmzası:

EK 3. Demografik Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

- 1) Yaş :
- 2) Cinsiyet : () Kadın () Erkek
- 3) Öğrenim Gördüğünüz Sınıf Düzeyi : () 6. Sınıf () 7.Sınıf () 8.Sınıf
- 4) Annenizin Eğitim Düzeyi : () İlköğretim () Lise () Üniversite
- 5) Babanızın Eğitim Düzeyi : () İlköğretim () Lise () Üniversite
- 6) Anne ve Babanızın Birlikte Yaşama Durumu: () Birlikte () Ayrı
- 7) Annenizin Çalışma Durumu : () Çalışıyor () Çalışmıyor
- 8) Babanızın Çalışma Durumu : () Çalışıyor () Çalışmıyor
- 9) Kardeş Sayınız : () Tek Çocuk () 1 Kardeş () 2 Kardeş () 3 ve Üzeri
- 10) Kaçınıcı Kardeş Olduğunuz : () İlk Çocuk () İkinci Çocuk () Üçüncü Çocuk () Dördüncü ve Üzeri
- 11) Ailenizin Gelir Düzeyi : () Düşük () Orta () Yüksek
- 12) Kronik Hastalığa Sahip Olma Durumunuz:
- 13) Genel Akademik Başarı Düzeyiniz:
- 14) Sosyal Bilimler Alanında Akademik Başarı Düzeyi:
- 15) Fen Bilimleri Alanında Akademik Başarı Düzeyi:

EK 4. Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu

Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Şiddet Ölçeği-Çocuk Formu

Acıklamalar: Aşağıdaki sorular sizin evden veya sizin için önemli olan insanlardan ayrıldığınız zaman yaşamış olabileceğiniz düşünceler, duygular ve davranışlarla ilgilidir. Lütfen aşağıdaki ifadelerin sizin için ne kadar sıklıkta doğru olduğunu belirtiniz. **Lütfen her satırda bir kutuyu işaretleyerek (□ veya x) her maddeyi yanıtlayınız.**

							Klinisyen için
	SON 7 GÜN içerisinde ben...	Hiç	Arada sırada	Zamanın yarısında	Çoğu zaman	Her zaman	Madde puanı
1	Ayrılma durumunda ani dehşet, korku veya ürperme anları hissettim.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
2	Ayrılma durumunda kaygılı, endişeli veya sinirli hissettim.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
3	Önem verdiğim insanlardan ayrıldığımda bana ya da onlara kötü bir şey (kaybolma, kaza) olacağına dair düşüncelerim oldu.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
4	Ayrılma durumunda kalp çarpıntısı, terleme, nefes almada güçlük, baygınlık hali ve güçsüzlük hissettim.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
5	Ayrılma durumlarındakas gerginliği hissettim, patlamaya hazır veya huzursuz hissettim ya da gevşemekte veya uyumakta zorlandım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	

6	Ayrılma durumunu yaşayacağımı yerlere Gitmekten kaçındım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
7	Ayrılma durumunda eve erken dönmek için bulunduğum ortamları çabuk terk ettim.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
8	Ayrılıkla başa çıkmaya hazır olabilmek için çok zaman harcadım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
9	Ayrılma durumu hakkında düşünmekten kaçınmak için dikkatimi dağıttım.	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
10	Ayrılma durumuyla başa çıkmak için yardıma ihtiyaç duydum (örn. Alkol veya ilaçlar, batıl nesnelere)	☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	
		Toplam/kısmi ham puan:					
		Eşit Dağıtılmış Toplam Ham Puan (eğer 1-2 madde yanıtlanmamışsa):					
		Ortalama Toplam puan:					

EK 5. Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Ortaokul Öğrencilerinde Ayrılma Anksiyetesinin Sosyodemografik Özelliklere Göre Farklılıklarının Ve Akademik Başarı Düzeyiyle İlişkisinin İncelenmesi” adıyla, 01.10.2022 / 20.11.2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ortaokul Öğrencilerinde Ayrılma Anksiyetesinin Sosyodemografik Özelliklere Göre Farklılıklarının Ve Akademik Başarı Düzeyiyle İlişkisini Öğrenmek

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : ESENGÜL ÇELİK

İletişim bilgileri :

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi

.....

..... ***'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.*** (Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

...../...../.....

İsim-Soyisim

İmza:

EK 6. SOBE Tez Etik İzin İstek Formu

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2200006901
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hk.

21.09.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.

İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Esengül Çelik** isimli öğrencimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'te sunulmuş olduğunu arz ederim.

Prof. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : 1 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

EK 7. Çağ Üniversitesi Rektörlüğü Tez Etik İzin İstek Formu

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2200007205

29.09.2022

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 20.09.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200006891 sayılı yazınız.
b) 21.09.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200006901 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen **Esengül Çelik** ve **Özge Şibdar** isimli öğrencilerimizin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

EK 8. MEB Tez Anket İzin İstek Formu

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98258552-605.01-61421619
Konu : Esengül ÇELİK' in
Uygulama İzni

20/10/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Çağ Üniversitesi'nin 30.09.2022 tarih ve E-23867972-044-2200007229 sayılı yazısı.

Çağ Üniversitesi Psikoloji Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Esengül ÇELİK ' in "12-15 Yaş Öğrencilerinde Ayrılma Anksiyetesinin Sosyodemografik Özellikler ve Okul Başarısı ile İlişkisi " başlıklı çalışması kapsamında Adana İli Çukurova ilçesindeki ortaokullar ile uygulama yapmak isteği ile ilgili ilgi yazı ekte sunulmuştur.

Söz konusu uygulama çalışmasının, İlimiz İl Araştırma Değerlendirme Komisyonu'nun 17/10/2022 tarihli "Uygundur" raporu doğrultusunda, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, okul içerisinde öğrencilerin yer aldığı herhangi bir görüntü kaydı yapılmadan, 2020/2 nolu Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Yaşar KOÇAK
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
20/10/2022

Adem ARSLAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98258552-604.01.01-62604064
Konu : Esengül ÇELİK'in
Uygulama İzni

02.11.2022

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

- İlgi: a) 30.09.2022 tarihli ve E-23867972-044-2200007229 sayılı yazımız.
b) Valilik Makamı'nın 20.10.2022 tarih ve E-98258552-605.01-61421619 sayılı onayı.

Çağ Üniversitesi Psikoloji Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Esengül ÇELİK ' in "12-15 Yaş Öğrencilerinde Ayrılma Anksiyetesinin Sosyodemografik Özellikler ve Okul Başarıları ile İlişkisi " başlıklı çalışması kapsamında Adana İli Çukurova ilçesindeki ortaokullar ile uygulama yapmak isteği ile ilgili ilgi (b) olur ekte gönderilmiştir.

2020/2 Nolu Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi 28. Maddesi gereği; Bilimsel Araştırma sonuç raporunun ya da Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin verildiğine dair tez sonuç linkinin çalışmaya bitiminden itibaren 30 gün içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yaşar KOÇAK
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek:
- Onay Örneği (1 Sayfa).

EK 9. Sobe Tez Anket İzin Formu

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-044-2200007229
Konu : Esengül Çelik'in Tez Anket İznü
Hk.

30.09.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı **Esengül Çelik** isimli öğrencimiz, "**12-15 Yaş Öğrencilerinde Ayrılma Anksiyetesinin Sosyodemografik Özellikler ve Okul Başarısı İle İlişkisi**" konulu tez çalışmasını Çukurova Üniversitesi öğretim üyesi **Doç. Dr. Soner Çakmak** danışmanlığında yürütmektedir. Adı geçen öğrenci tez çalışmasında **Müdürlüğünüz bünyesinde bulunan Çukurova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı tüm ortaokullarda halen öğrenim gören öğrencileri** kapsamak üzere kopyası Ek'lerde sunulan anket uygulamasını yapmayı planlamaktadır. Üniversitemiz Etik Kurulunda yer alan üyelerin onayları alınmış olup, gerekli iznin verilmesi hususunu bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Ek :

- 1 - 3 sayfa tez etik, anket izin istek formu.
- 2 - 1 sayfa tez etik, anket izin istek formu onayları.
- 3 - 1 sayfa tez etik, anket izin istek formuna ait ana bilim dalı başkanı onayı.
- 4 - 1 sayfa veli onam formu.
- 5 - 1 sayfa YEGİTEK Katılım Formu.
- 6 - 2 sayfa ölçek.
- 7 - 1 sayfa form.
- 8 - 1 sayfa tez önerisine ait imza formu.
- 9 - 23 sayfa tez önerisi.
- 10 - 1 sayfa MEB ön başvuru formu.
- 11 - 1 sayfa Taahhütname.
- 12 - 1 sayfa tez etik izin istek yazısı.
- 13 - 1 sayfa tez etik izin yazısı.

Dağıtım:

Gereği:
T.C.Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğüne

Bilgi:
Adana Valiliğine